

Корж Т. О.

**Обряди та звичаї
українського народу
в системі формування
народознавчого світогляду
дітей дошкільного віку**

Полтава, 2022

Управління освіти
Департаменту освіти
Полтавської міської ради
Полтавський дошкільний навчальний заклад
(ясла-садок) № 19 «Барвінок»
Полтавської міської ради Полтавської області

Обряди та звичаї українського народу в системі формування народознавчого світогляду дітей дошкільного віку

Полтава - 2022

Корж Т. О. Обряди та звичаї українського народу в системі формування народознавчого світогляду дітей дошкільного віку. – Полтава, 2022, 129 с.

Корж Т. О., вихователь
Полтавського дошкільного
навчального закладу
(ясла – садок) № 19 «Барвінок»,
стаж педагогічної роботи 33 роки

Рецензенти:

Григорян І.М. – директор ПДНЗ (ясла-садок) №19
«Барвінок» Полтавської міської ради Полтавської
області

Бондаренко О.В. – вихователь-методист ПДНЗ
(ясла - садок) №19 «Барвінок» Полтавської міської
ради Полтавської області

Григоренко В.І. – директор ПДНЗ (ясла - садок)
комбінованого типу № 41 «Гніздечко»
Полтавської міської ради Полтавської області

У посібнику представлені різні форми роботи з народознавства, конспекти занять, дидактичні ігри, творчі завдання, цікавий пізнавальний матеріал.

Посібник рекомендовано вихователям ЗДО, НВК, батькам, студентам.

Полтава - 2022

ЗМІСТ

Вступ.....6

I. Народознавчий аспект гармонійного розвитку особистості дитини дошкільного віку.....9

1.1. Джерела обрядів та звичаїв українського народу в народознавчій роботі з дошкільнятами.

1.2. Українські народні традиції у сучасному погляді, або з минулого у сучасність

II. Українські традиційні народні та державні свята як основа формування народознавчих знань, вмінь та навичок у дітей дошкільного віку.....13

2.1 Зимовий цикл українських свят.

2.2 Весняні традиційні та державні свята.

2.3. Літні свята українського народу.

2.4. Осінній цикл традиційних свят.

Висновки.....88

Список використаних джерел.....91

Додатки.....94

ВСТУП

«Той, хто відрікся від свого минулого, від традицій свого народу, не має майбутнього». Народна мудрість

Культура українського народу багата і оригінальна. Безліч поколінь працювало для цього. Українські обряди і свята, традиції фольклору закладені в нашому бутті. Взаємини між людьми, між людьми та природою, духовна цінність кожної людини і народу пояснюється українськими традиціями. Народ завжди виступає вихователем молодшого покоління, а виховання при цьому набуває народного характеру.

«Тільки народне виховання, - зауважував К.Д.Ушинський, - є живим органом в історичному процесі народного розвитку, таке виховання набуває надзвичайної впливової сили на формування національного характеру, національної психології людини».

Найцінніше надбання минулого були ретельно відібрано нашими пращурами для передачі з покоління в покоління. Вони вміло відчували природу, черпали силу і красу з її лона. Історична спадщина народу, його традиції – є метою збереження цих спостережень в пам'яті наших дітей. Знання свого минулого, тобто фундаменту встановлення нації, є запорукою встановлення націй майбутнього. Традиції у формі масових звичок підтримувались силою громадської думки і

за своєю природою були наділені величезною стійкістю. Філософ І.Суханов з цього приводу пише: «Стойкість звичаїв, традицій і обрядів, їх живучість були воістину рятівними для збереження і передачі новим поколінням досягнень культури».

Наші пращури – невичерпне джерело духовних цінностей. Моє завдання як педагога - ознайомити дитину з національними традиціями, надбанням предків, виховання шанобливого ставлення до свого коріння. Реалізацію цих завдань бачу через проведення свят, розваг у народному стилі, виставок народної творчості, святкових вечорниць, тематичних занять та дидактичних ігор. Українські народні звичаї та обряди є цікавими та насиченими, їх зміст глибоко бере за душу кожну людину. Софія Русова підкреслювала, що потрібно пов'язувати виховання з історичними традиціями свого народу, дитина зможе по-справжньому поважати культурні і національні здобутки інших народів, якщо вона глибоко проникає в духовну скарбницю свого народу.

У наукових дослідженнях розглядаються особливості виховання дітей у традиційній українській сім'ї, (О. Вишневський, А. Даник, О. Постовий); роль педагогічного потенціалу українських народних традицій і обрядів у духовному вихованні (К. Журба, О. Кузик, Г.

Майборода, Т. Мацейків, З. Нігматов, М. Стельмахович, Є. Сявавко).

Кожна людина неповторна. І кожна веде свій рід від своїх батьків, від землі, де народилася. Українська родина і в наш нелегкий час здатна вижити і духовно відродитися, і в цьому їй допомагає давня культура рідного народу. Знайомство зі звичаями та традиціями починається у сім'ї. Саме родина, дотримуючись певних народних свят та обрядів, тих неписаних законів, якими керуються і в найменших щоденних, і в найбільших всенациональних справах, передає їх знання дитині. Недаремно українці кажуть: «Від родини йде життя людини».

В наш час більшість сімей зайняті забезпеченням родини, створенням матеріального достатку. І на тлі цього, мало часу приділяють розвитку підростаючого покоління. В наш час саме ЗДО допомагає батькам привити дітям любов та повагу до народних та сімейних традицій.

Наш ЗДО приділяє значну увагу формуванню патріотизму і національної визначеності у дітей. На заходах з народознавства батьки є активними учасниками. Позитивним результатом роботи вважаємо, коли на запитання: «Ким ти себе вважаєш?» дитина відповідає: - «Я, Українець», «Я - Патріот».

I. Народознавчий аспект гармонійного розвитку особистості дитини дошкільного віку

1.1. Джерела обрядів та звичаїв українського народу в народознавчій роботі з дошкільнятами

Період від 1 до 6 років – важливий у становленні маленької особистості.

У Законі України «Про дошкільну освіту» та інших державних документах зазначається - прищеплювати любов до історії свого народу, його звичаїв, обрядів, народних традицій, використання культурної спадщини народу для виховання і розвитку підростаючого покоління.

Суттю українознавчої роботи у ЗДО та сім'ї є урахування вікових та індивідуальних особливостей, наочність, народність, систематичність, послідовність, краєзнавство.

Заняття в дошкільному віці повинні мати виховний характер. У дітей формується шанобливе ставлення до народних цінностей, прищеплюється великий інтерес до національної культури, любов до оберегів, звичаїв, традицій. Все це діти мають засвоїти на прикладах з реального життя.

У ЗДО має бути куточок з народознавства, або народознавча світлиця, в якій діти проводять час для ознайомлення з культурою і побутом рідного народу.

Важливим у роботі при ознайомленні з народознавством є зовнішній вигляд вихователя та дітей, які під час проведення свят, розваг, тематичних ранків вдягаються в народне вбрання - сорочки, вишиванки, спідниці, шаровари, чоботи, вінки, хустинки, намисто тощо.

Моя мета, як вихователя, не лише ознайомити дітей з національними традиціями, але й зацікавити самих дітей до активного пошуку і самостійної роботи. Це і різні дидактичні ігри, і образотворче мистецтво, і слухання музичних творів та відображення себе в творчому музикуванні, і театралізована діяльність тощо...

Роботу у цьому напрямку проводжу різноманітну. Вона включає в себе подорожі, мандрівки та екскурсій до українського села, музеїв, де проходить ознайомлення дітей з народними виробами та ремеслами наших майстрів, ознайомлення з національною кухнею. Під час подорожей діти беруть участь у майстер-класах з приготування національних страв (галушок, вареників, жайворонків, гречаників, салатів, млинців, пасок та пиріжків), у виготовленні народних іграшок та предметів вжитку, у проспівуванні народно – обрядових пісень. Дітей старшого віку залучаю до допомоги під час розваг та свят для дітей молодшого віку. Заняття мають комплексний характер.

1.2. Українські народні традиції у сучасному погляді, або з минулого у сучасність

З давніх давен кожен народ має свої звичаї, обряди, традиції – це руховий скарб, історичне надбання кожної нації.

Народні звичаї торкаються кожного аспекту, кожної сторінки нашого життя. Народ і нація стають одним цілим завдяки об'єднанню навколо звичаїв та традицій.

Багато письменників та поетів звертались у своїй творчості до джерел народної мудрості. Саме народ та його невичерпна мудрість, розум, служили завжди натхненням для митців. Хто як не вони своїми творами повинні виховувати у дітей почуття національної самосвідомості, єднання зі своїм корінням, визначення себе як особистість. З чого починається знайомство дитини з мудрістю народу? Певно з пісні, яку співає мати, заколисуючи дитину до сну, казки бабусі та дідуся, які вони розповідають на ніч, життєвої мудрості батька, яку він передає своєму синові.

Сьогодні відроджується звичаї, традиції та обряди рідного народу. Обряди – це традиційні символічні дії, що в образній формі визначають соціально – визначні події в житті людини та соціуму. Обряди захоплюють все життя людини від народження до смерті.

Українські народні звичаї походять здебільшого ще з передхристиянських часів.

Упродовж віків вони злилися з християнськими звичаями та обрядами в одну гармонічну цілість. Вони переважно віддзеркалюють життя хліборобів, що було дуже тісно пов'язане з природою. Це й витворило окремий український світогляд, особливістю якого була велика пошана праці, потреба ладу та порядку в усьому й привітність до людей. Необов'язково дотримуватися кожного звичая та традиції, які дісталися нам від предків, але обговорити з дитиною та пояснити їй суть тієї чи іншої традиції в наших силах. Бо тільки те, що дитина зрозуміє та сприйме близько до серця, вона буде шанувати і запам'ятає на все життя. Найцікавішим надбанням українського народу, яке дійшло до нас, є святкування народних свят. Свята в календарі староукраїнського року були тісно пов'язані з порами року та відповідною до них працею в полі й в господарстві.

Державні свята є невідомою частиною нашої роботи. Вони поступово стають традиційними і мають свої звичаї, це Новий рік, Різдво, Великдень, Трійця, День незалежності, день козацтва. Ці пам'ятні дати сприяють відновленню та збереженню традицій українського народу, відчуттю кожного громадянина власної причетності до історії, національної спільноти та творення Української держави.

II. Українські традиційні народні та державні свята як основа формування народознавчих знань, вмінь та навичок у дітей дошкільного віку

2.1 Зимовий цикл українських свят

Прийшла зима. Випав перший сніг, наступили морози і покрилися кригою ріки. В селі всі господарські роботи закінчено. Господарі ховають реманент, лагодять сани, їздять до млина та готуються до Різдвяних свят... Господині прядуть. Дівчата вишивають і щоранку вмиваються «першим снігом» та витираються червоною крайкою — «щоб були рожеві лиця». Парубки допомагають батькам, а у вільний час заважають дівчатам вишивати. Наближається період ворожіння на майбутній рік, а разом із цим надходить і час старих традиційних розваг сільської молоді — розваг, що сповнені чарами первісної поезії нашого народу.

Свято Миколая святкується в кожному році два рази: навесні (22 травня): «Після Миколи пшениця вкріє поле», і взимку (**19 грудня**): «Микола бороною трусить – дорогу стеле», «Хвали зиму після Миколи».

Віддавна вважалося, що зимовий Миколай є добрим другом і захисником дітвори.

Святий Миколай вже за свого життя на землі любив потайки допомагати потребуючим, зокрема дівчатам, яким підкидав посаг, щоб вони могли вийти заміж. І тепер вважають його опікуном та помічником дітей, рибалок та всіх, хто є в небезпеці. Багато є легенд про, його чудотворний рятунок людей. Та в нас найбільше закріпився звичай, що святий Миколай приносить у свій день чемним дітям подарунки. Цей звичай треба плекати, як в сім'ї, так і в ЗДО.

Особливо врочисто його святкують у західних областях України. Він виконує своєрідну роль Діда Мороза. Ввечері, майже в кожній оселі, діти з нетерпінням чекають, коли завітає в гості цей сивочолий дідусь. Він неодмінно має принести саме ті подарунки, які до вподоби кожному. Вихователям потрібно спрямувати всі сили на те, щоб дарункам надати якнайбільше виховного змісту. Роздача подарунків повинна пов'язуватися з відповідною сценкою, деклямаціями та піснями дітей. Важливо, щоб гарно прийняти та пошанувати Святого, а не лише одержувати подарунки. Не в величині чи дорогій ціні цих подарунків сила, а в тому, щоб діти їх добре заслужили.

Святий Миколай знає все про дітей. Він протягом року стежить за їхніми вчинками. Якщо хлопчик або дівчинка гарно вчиться, слухається

батьків, не ображає менших, чемні до старших, то Миколай дарує їм найкращі подарунки. Коли ж дитина неслухняна, бешкетує, то такій він дарує різку - "щоб знала, як поводити себе".

Трапляються випадки, коли святий Миколай не встигає відвідати родину ввечері, то в обов'язково завітає вночі. Коли всі заснуть, непомітно зайде до хати й сховає під подушечкою бажаний подарунок.

Для розваг наприкінці грудня, коли дні ставали найкоротшими, пекли калиту. До наших днів дійшла гра "Калита". Саме слово "калита" означає сонце (від "коло"). Це круглий корж з маком і медом, який мав в середині отвір, за який його підвішували до стелі. Молодь на вечорницях намагалася вкусити цей корж. Хлопець сідав на кочергу, ніби на коня, скакав, і приказував: "Іду, їду калиту кусати".

Конспект заняття для старшої групи

Тема: «Святий Миколай ти до нас завітай»

Мета: Поглибити знання дітей про зимові свята і народні традиції їх святкування (святкування Миколая); показати значення свят у народній обрядовості. Вправляти в умінні передавати свої враження про свято в усному мовленні, збагатити словник дітей ввічливими словами, порівняннями. Розвивати бажання поліпшувати настрій рідним, близьким, одноліткам. Виховувати повагу до українського народу.

Матеріал: сюжетні картки з розвитку мовлення, дві скриньки, мнемозагадки, мнемотаблиці за віршем Н.Трищ «Миколай», мнемотаблиця «Свята зимового циклу» (додаток 15)

Хід заняття:

Ранкова зустріч

Станьте, діти, всі рівненько,
Щоб заняття пройшло гарненько
Поверніться до гостей,
Привітайтеся «Добрий день».

- Діти, а яка сьогодні пора року? (зима). А з настанням зими до нас приходять дуже багато свят. Які саме? (Миколай, Різдво, Новий Рік)

- Діти подивіться, що в нас в групі так яскраво сяє? (зірка)

- А кого вона сьогодні зможе до нас привести у гості? Яке в нас сьогодні свято? (свято Святого Миколая). А ви любите це свято?

- Є в народі нашого чудові традиції:

Колядки, щедрівки та ще й вечорниці.

Ось настав чудовий день,
Повний сонця і пісень,
Повний пахощів для друзів,

Що зібрав їх в дружнім крузі.

Розказати хочем нині,

Як у нашій Україні

Ми святкуєм Миколая.

Розповідь вихователя про святого Миколая.
Зимової ночі з 18 на 19 грудня Миколай сходить із небес до українських малюків, звідки він бачить і знає, як поведуться діти цілий рік. Має він золоті сани з білими золотогривими кінями. Він часто приходив невидимий, подарунки кладе під подушку. Миколая супроводжують янголята, а недалечко крутяться й чортики, котрі йому кажуть, що діти були неслухняні, тому і не треба їм давати подарунки, гостинці. А ще хочуть чортики - вертихвости украсти торбу з подарунками. Проте нічого в них не вийде. Ангелики добре пильнують торбу. Всі хлопчики та дівчатка отримають сьогодні подарунки, лише неслухняні дістануть срібну різку, та наказ виправитись до наступного року. Отож, вітаймо святого Миколая, що завітав до нашого края. А тепер, я хочу дізнатися як ви мене уважно слухали (мнемозагадки). Так вірно ви здогадалися, що це загадки були про Святого Миколая.

- А до нас хтось поспішає? Хто це може бути?

Прихід Святого Миколая.

- Присядь Миколаю, відпочинь, бо втомився в дорозі. Подивися як наші діти слухаються, розповідають за картинками (про зиму, зимові свята – за мнемотаблицею «Свята зимового циклу») (додаток 15)

А зараз пограємо в д/гру: **«Хто отримає подарунки від Святого Миколая»** (Добрі та погані вчинки).

Діти розглядають картинки, історії, ситуації, які на них зображені, і визначають поганий чи добрий вчинок .

Розгляд двох скриньок та пояснення вихователя яку картинку і куди будемо класти. Ну звичайно у красиву та яскраву будемо складати добрі справи, а погані вчинки – у темну скриньку. Вихователь допомагає підбирати правильні слова та виправляє дітей. Скриньку з добрими вчинками поставимо на видному місці і будемо розглядати ці картинки кожного дня, а темну скриньку – заклеюємо і не будемо дивитися, бо герої там робили погані справи. Ви зі мною згодні? Молодці!

Фізкультхвилинка.

Білий сніг, білий сніг

Заміта стежинки (колові рухи руками).

Цілий день, цілий день

Падають сніжинки (присідання).

Вітерець-жартівник

Віхолу здіймає (повороти навколо себе).

А мороз-чарівник

З діточками грає (стрибки).

- Діти, а ви приготували вірші для Миколая?

Миколай дякує дітям.

- А зараз давайте розкажемо всі гуртом вірш за Мнемотаблицею «Миколай» Н. Тріш

Вихователь знайомить дітей з приказкою: «Найбільше щастя у житті - це робити добро». Пояснення приказки: в цей день, на Миколая,

повинні бути всі щасливі: і ті що роблять подарунки і ті, кому їх роблять.

Підсумок. Миколай: Бачу, бачу, що у вашій групі гарні діточки живуть Роздає подарунки.

Вихователь дає святому Миколаю зірочку: Зіронька вперед котись, де потрібно засвітісь. Святий Миколай прощається з дітьми.

- Нехай свято Святого Миколая стане для вас святом Милосердя, Доброти, Прощення та любові до ближніх.

Новий рік. Кожен чекає з нетерпінням цього світлого свята. Але найбільше в цьому зацікавлені діти. Кожен прагне, щоб в оселі був піднесений, святковий настрій. Як відомо, звичай ставити у хаті ялинки прийшов до нас із західноєвропейських країн, розповсюдився, і його широко використовуємо у виховному значенні. Ми разом з дітьми власноручно майструємо на ялинку іграшки, намиста, поробки та вбираємо її в українському стилі.

В Україні на різдвяні й новорічні свята оселі традиційно прикрашали виробами з соломи (павучки) та фігурками з глини (їжаки), замість ялинок на покуті чи на столі ставили Дідуха.

Господині прикрашали Дідуха кольоровим папером або засушеним зіллям. До хати його вносили напередодні Різдва.

Він був не тільки прикрасою, але й символом вшанування пращурів. За уявою наших предків, саме в цей час мають зійтися всі душі родичів,

щоб разом повечеряти. Цей давній обряд засвідчує те, з якою великою шаную й повагою ставилися наші пращури до свого родоводу. Про це говорить і назва обрядового снопа. Дідух - це дідівський дух, чи дух дідів, тобто всіх попередників роду.

Конспект заняття для старшої групи

Тема: «Скоро свято Новий Рік».

Мета: поглибити та закріпити знання малят про традиції зустрічі Нового року, формувати навички зв'язного мовлення, збагачувати словник назвами зимових свят. Розвивати зв'язне мовлення, увагу, мислення, пам'ять. Виховувати пізнавальний інтерес до свят.

Матеріал: торбинка з новорічною атрибутикою (іграшки, деталі новорічних костюмів, ялинкові прикраси тощо); завдання до вправи: «Домалюй малюнок», «Склади схеми речень».

Хід заняття:

1. Психогімнастика «Передай настрої».

Вихователь запрошує дітей стати в коло, взятися за руки.

- Зверніть увагу, чи кожному є місце, чи кожному зручно. (Діти дивляться одне на одного, переконуються, що всім вистачило місця і всім зручно. Якщо хтось залишився поза колом, вихователь звертає увагу «Треба зробити крок назад, щоб коло стало більшим. Тоді всім вистачить місця»).

- Діти! Як сяють ваші оченята, мов сонечка. Спробуйте передати свій гарний настрій одне одному.

Діти яка зараз пора року? (Зима). А яке свято ми відсвяткували: «В грудні місяці, в наш край ,знов приходить(Миколай)», «Я даруночки чекала, від Святого(Миколая)». Так, це було свято Святого Миколая. А яке свято наближається?

Бесіда «Скоро Новий рік»

Перед дітьми – привітальна листівка «З Новим роком!»

- Швидко минає перший місяць зими – грудень. Скоро, малята, він закінчиться. Хто знає, що закінчиться ще разом із цим місяцем? (Закінчиться цей рік). Який рік настане? (Настане Новий рік). Молодці. Усі ви знаєте, що Новий рік – це довгоочікуване, гарне свято. Яке це свято? (веселе, радісне, чудове). Ми вже почали готуватися до нього. Розкажіть, як ми святкуємо Новий рік у ЗДО? (Заслуховують розповіді). Діти а хто знає вірші про Новий Рік? (відповіді дітей). Молодці.

- Діти , давайте зараз переглянемо слайди , як діти «святкують Новий Рік у садочку». А зараз пограємо Д/г «Склади речення»: Що робили діти біля ялинки?

(Біля ялинки діти розповідали вірші, та співали пісні.) Що робили дівчатка-сніжиночки? (Дівчатка у костюмах сніжиночок виконували танець разом

із Снігурочкою.) Що робили діти із Сніговою Бабою?

(Діти разом із Сніговою Бабою гралися у сніжки.), що отримали на святі діти від Дідуся Мороза? та інші(подарунки).

Руханка «Зима»

Прийшла до нас зима біла,
(Діти ідуть один за одним по колу, ступаючи на носочках)

**Все пухнастим снігом
вкрила:** (Продовжуючи ходьбу,
плавно розводять руки в
сторони)

І дерева, і будинки,
(Струшують кистями
піднятих вгору рук)

І поля, й луги, й стежинки...

(Ходьба такі самі рухи кистями)

Сніг кружляє, сніг іде,

(Діти підводяться і плавно обертаються навколо себе)

Він несеться, він мете...

(Легкий біг із хаотичними махами рук.)

Гарна казка зимова – (Перехід на ходьбу,
щоки обхоплені долонями, похитати головою).

Скатертина снігова! (Зупиняються і,
простягаючи випрямлені руки вперед – у сторони,
показують довкола себе).

- А давайте пограємо в гру Д/Г «Хто що робив на святі?»

Що робили діти? (Співали, танцювали, розповідали вірші, водили хороводи, гралися, веселилися, розважалися, отримували подарунки...). Що робили казкові герої? (Розважали дітей, співали, танцювали, приходили, дякували, гралися, смішили, розповідали, роздавали подарунки...). Що робила ялинка? (Світилася, крутилася, блищала, красувалася, гаснула, засвічувалася, мерехтіла, стояла...). Що робили глядачі? (Сиділи, розважалися, дивилися, плескали, усміхалися, аплодували...)

- Ми гарно попрацювали і кожен із нас на згадку про це заняття залишить собі Ялинку, яку кожен з вас собі домалює за власним вибором.

Вправа « Домалюй малюнок »

Підсумок: - Діти про що ми з вами сьогодні говорили? Про які свята? В які ігри ми грали? (відповіді дітей). А чим Вам сьогодні сподобалась наша зустріч? (відповіді дітей).

Свят-вечір (багата кутя, весела коляда) - **вечір 6 січня**, напередодні Різдва. У цей день нічого не їли до вечора, поки не з'являлася перша зоря на небі (вірили, що саме у цей час народився Ісус Христос). Готувалися до святкової вечері з піднесеним настроєм, урочисто. Готували дванадцять страв, використовуючи при цьому майже всі наявні у господарстві продукти, за винятком скоромних. Багата їжа в цей день за

народними уявленнями повинна була забезпечити добробут родини у наступному році.

Серед святкових страв головне місце займала кутя (варена пшениця з медом та іншими приправами). За нею у їжу йшли вареники з овочевою та ягідною начинкою, страви з капустою (голубці, варена капуста з квасолею), риба у будь-якому вигляді (смажена, солена, фарширована, студенина), гриби, узвар, квашені чи мариновані яблука та ще різні овочеві страви.

Назва вечері - багата кутя, тому, що хоча вона й пісна, зате має аж дванадцять страв і поділяється з родичами.

Чому на Святий вечір готують дванадцять страв?

На покуті під образами розстеляли чисте сіно, на яке ставили горщики з кутею та узваром. Подекуди їх покривали обрядовим хлібом - книшем, який протягом всіх свят стоїть на столі і уособлює в собі сімейний добробут та багатство. Засушений окраєць різдвяного хліба зберігали до того дня, коли виходили в поле сіяти.

Є теж звичай залишати в ніч під Різдво засвічену свічку, три ложки куті та шматок просфори на столі. Це для покійних, коли вони завітають вночі до хати. Та всі ці зовнішні ознаки не освячують Різдва. Найважливіше в ньому — це настрій. Його можуть створити тільки дорослі люди. Це їх справа показати дітям, як відноситися з належною пошаною до всіх звичаїв та обрядів

свята. Вони мають перевести розмову за святвечірнім столом від буденних тем до пояснення різдвяних звичаїв та їх значення, до спогадів про колишні Різдвяні Свята, про людей, за яких горить на столі свічка. Дуже добре й доцільно у великих родинах підготувати дітей до якоїсь вертепної сценки чи читання різдвяних віршів. Ці виступи можна повторити під час подальших днів свята у гостей, і певно вони дуже прикрасять Різдво в хаті.

Різдво Христове припадає в нашому календарі на **7 січня**. Свято Народження Ісуса Христа злилося з передхристиянським святом Коляди, чи то Корочуна, яким наші предки відзначали найкоротший день у році та початок відродження сили сонця. Тим самим це був і початок нового року.

Різдво сповнене символікою духових цінностей. Роздача дітям подарунків залишена святому Миколаєві. На Різдво обмінюються хіба святою вечерею, або обдаровують ласощами колядників.

Давнім звичаєм **на Різдвяні** свята були колядування – обходи колядниками (хлопчики чи групи чоловіків, не одруженої молоді) із виконанням величально - поздоровних пісень (колядок) і віршів - складенок. Колядники заходили на подвір'я кожної хати, славили господарів, бажали їм здоров'я, щастя, щедрого врожаю, достатку, за що отримували певну

винагороду. Тепер цей звичай починає занепадати: зимно, важко, незручно... Але варто щороку відсвіжувати та побільшувати запас відомих колядок, ходити колядникам з традиційною зіркою й вертепом, а то й передягати їх у вертепні постаті: янголів, трьох царів, чорта, або й когось за "козу" — знак урожаю та добробуту. Все це поживляє колядування та зацікавляє ним як колядників так господарів. Крім колядок — вістки про народження Ісуса, приносять колядники господарям і бажання, "віншування". Вони дуже цікаві і їх виголошують кожному членові родини зокрема. Але головне Різдво повинно захоплювати нас духовими цінностями — виявами любові, пошани до ближніх. Це ж свято милосердя. Пастушки принесли дари Божому Дитяті, і ми повинні заохочувати наших дітей, щоб відмовляли собі в дечому та допомагали, ради свята, бідним українським дітям. Різдво, чи християнське, чи ще передхристиянське, це час побажань. Їх складали особисто рідним і сусідам, а тепер, використовують сучасні листівки, або виготовляють власноруч.

Конспект заняття для старшої групи

Тема: « Різдвяні свята »

Мета: Розширити знання дітей про різдвяні свята та їх важливість у житті кожної людини. Знайомити з традиціями та обрядами рідного краю, пригадати колядки, віршування, посівалки. Поглибити знання дітей про дідуха, кутю, та

ялинку. Збагачувати словниковий запас. Розвивати пам'ять, увагу, уяву, діалогічне мовлення, дрібну моторику рук. Виховувати любов та повагу до рідного краю, до українських традицій.

Попередня робота: вивчення колядок, посівалок, легенди про ялинку, про дідух, розгляд ілюстрацій, альбомів, мультфільмів про новорічно-різдвяні свята.

Матеріал: звукозапис фрагменту різдвяні мелодії, мнемозагадки, декорації світлиці, українські костюми, скатертина, ялинка, дідух, зірка, декоративний посуд, свічка, монети, часник, 12 страв, гостинці, тісто для вареників.

Хід заняття

1. Привітання-колядування.

Коляд, коляд, коляда,
Хай обходить вас біда.

І нехай на ваш поріг
Прийде радість в Новий рік.

Дидактична гра «Коли це буває?»

- Скажіть, діти, яка зараз пора року? (Відповіді дітей) Зима. А яка вона, зима? (Снігова, морозна, красива, все покрито снігом) Послухайте музику, чи схожа ця музика на нашу зимоньку?

Звучить казкова мелодія «Зими»(Відповіді дітей).

Психологічна вправа «Уяви мелодію»

- А тепер послухайте ще одну мелодію. Про що вона вам нагадує? *Звучить мелодія . (Відповіді дітей).* - Звичайно, при звуках цієї мелодії ми

згадуємо Новий рік і Різдво Христове. Чи любите ви ці свята? (Відповіді дітей). А чи знаєте ви народні прислів'я, приказки та прикмети? (**мнемозагадки**) (додаток 3)

- А чи знаєте ви, діти, які події сталися на Різдво? (Відповіді дітей). Давайте підемо в гості до бабусі Варвари і все розпитаємо (діти заходять до оселі, вітаються).

Господиня починає розповідь на музичному фоні.

Давним-давно це було. У нас тріскотіли зимові морози, крутила завірюха, доокруги, куди не глянь, лежали пухнасті сніги. А далеко, далеко від нашої батьківщини, в жаркій Палестині, де ніколи не буває зимових холодів, тихою ніччю народився Немовля Христос. Він з'явився на землі неподалік від міста Віфлеєма, в печері, куди під час негоди пастухи заганяли худобу: овець, корів, коней.

Пізно увечері напередодні цієї події дісталися до Віфлеєма батьки Христа – Діва Марія і благочестивий старий Іосиф. Сталося так, що в місті ніхто не пустив їх на нічліг. І тоді вони знайшли собі притулок в печері, званій вертепом.

Коли народився Ісус Христос, Ангел Господень з'явився пастухам, що ночували в полі, і сповістив їм велику радість про народження Спасителя, а у небі засяяла дуже яскрава зірка. Цю незвичайну зірку помітили волхви, тобто мудреці, що жили далеко на сході. Вони поспішили прийти до Немовляти та принести Йому подарунки. Весь

ангельський світ радів. Ось яка це була дивна подія.

Господиня. Ой, щось я засиділась. Пора вже до вечері готуватись. Ти, сину, йди принеси ялиночку, а ти, донечко, витри стіл рушничком, будемо його уквітчати. Ну що ж уквітчаємо стіл! Спочатку покладемо сіно на стіл. Бо пресвята Діва Марія народила Ісусика на сіні. По кутах ставимо часник. Щоб була здорова вся родина цілий рік. У миски кладемо зерно. Щоб був гарний урожай цілий рік. Монети ставимо під скатертинку. Щоб водилися гроші цілий рік.

Господиня: а по центру господар заносить і ставить дідух. Чи знаєте, що це?

1. Дитина: Дідух- символізує добробут. Його плели з останніх колосків і прикрашали кольоровими стрічками. Це - оберіг для родини.

2. Дитина: Мак – оберігав від злих духів, льон – відповідав за те, щоб не боліла голова.

3. Дитина: Дідух перебував у оселі до Водохреща. Потім його спалювали.

Господиня: Молодці, а тепер поставимо на стіл 12 страв. Тому що в Ісуса було 12 апостолів – учнів, так як місяців у році. Поки ми накриваємо, ви заколядуйте, у цих піснях розповідаємо про народження маленького Ісусика, прославляємо Ісуса та Його сім'ю.

Колядка «Хай Ісус мале дитя»

Поки діти колядують, накривають стіл, хлопчик заносить ялиночку і ставить у куток.

Легенда про ялинку.

Коли у Віфлеємі народилося Немовля Ісус, в небі запалилася нова яскрава Віфлеємська зірка. І всі пастушки, мудреці, ще і птахи та звірі поспішили вітати новонародженого. Рослини теж принесли немовляті свої подарунки. Одні - чарівний аромат, інші - смачні соковиті плоди, треті - яскраві квіти і м'яке листя.

Останньою, з Півночі, прийшла Ялинка і скромно стояла осторонь.

«Чому ти не хочеш увійти?» - здивувалися всі. "Я б хотіла, - відповідала Ялина, - але боюся, що мені нічим порадувати Немовляти Ісуса. Що у мене є? Тільки шишки, тверді, несмачні та голочки колючі.

І тоді рослини поділилися з ялиною своїми дарами.

Зраділа Ялинка та підійшла до Немовляти. Побачивши красуню, посміхнувся маленький Ісус. І зірка Віфлеємська яскраво спалахнула прямо над їх верхівкою. З того часу, говорить легенда: Ялина круглий рік залишається зеленою, а раз на рік приходиться в кожен будинок і радує дітей і дорослих своїм святковим нарядом...

Господиня. Діти, будь ласка, подивіться у віконечко, чи зійшла зірочка на вечірньому небі.

Діти: Так, є одна яскрава зірочка на небі. А що це означає?

- Що народився Ісусик у яслях, на сніні. Отже, можна сідати вечеряти.

Всі сідають до стола. Діти колядують «Нова радість стала».

Господиня: а що ми знаємо про друге свято, святого Василя або Старий Новий рік? Вранці 14 січня хлопчики ходять від хати до хати і зичать господарям доброго здоров'я. А ще є традиція посівати хату зерном – на добро, на здоров'я, на багатство.

Хлопчик – віншувальник. Сію, сію, посіваю
З Новим роком вас вітаю.

Господиня: в цей день люди веселяться, співають, танцюють. ***Танець «Україна колядує».***

Господиня. А третє свято - святе Водохреща. Це, коли Ісусика, у віці 30 років, охрестив святий Іоан у річці Йордан. З того часу люди освячують воду в церкві, якою очищають свої оселі і п'ють для збереження здоров'я. Але передував цьому дню Бабин вечір, коли бабусі для своїх улюблених онуків готували вареники із сюрпризами. Допоможіть мені, будь ласка, наліпити вареників.

Діти ліплять вареники і пояснюють, чому саме такий сюрприз обрали (часник – здоров'я, горіх – розум, зерно – урожай, монети - багатство).

Господиня. Поки ліпимо вареники, пограємо з вами в гру ***«Ланцюжок різдвяних слів»*** (Діти у

мікрофон продовжують ланцюжок слів, які асоціюються у них з Різдвом. Наприклад: Різдво – Ісусик – коляда-дідух – ялинка і т. д.)

Підсумок. Господиня. Дякую, що допомогли мені. Тепер віднесемо на кухню варенички, щоб зварились. А потім будемо їх смакувати і знаходити сюрпризи.

Василя, Новий рік (14 січня). По християнському — це подяка Богові за прожитий рік і початок нового - «Старий рік у ноги – Новий у пороги». У народному календарі — це продовження свята Коляди. А ми знаємо, що наші предки цим святом починали новий рік з накликуванням щастя й урожаю в ньому. На Новий рік продовжується колядування та щедрування по хатах, з тією лиш різницею, що двоє колядників перевдягаються у "Василя і у Маланку". Та найважливіша дія на Новий Рік — це "посівання". Малі хлопці посівають ранком, ходячи від хати до хати, сіючи на долівку зерно з рукавиці. В народних віруваннях хлопчик — втілення чистоти, краси, надії. Тому власне хлопці посівають, виголошуючи відповідні віршовані бажання. Це знову нагода для дитини: вивчити нові українські тексти та переконатися, що люди ними тішаться, бож посівальників приймають по хатах радо та обдаровують щедро.

2.2. Весняні традиційні та державні свята

Разом з пробудженням природи від зимового сну в Україні починається цикл народніх весняних свят, пов'язаних з стародавніми міфами та віруванням, супроводжених піснями, іграми та хороводами. Народ наш у своїх казках створив чудовий образ весни — гарної молоді дівчини з вінком квітів на голові. Вона, ця дівчина-весна, - бажаний і довгожданий гість. Її закликають дівчата піснями-веснянками, її зустрічають діти з дарами — солодким печивом у вигляді пташок, її уособлює найкраща з дівчат напередодні Святого Юрія, «Ляля» або «Леля», що одягає на себе білу вишиту сорочку, кладе на голову вінок з весняних квітів, оперізується «зеленим» поясом з трави і квітів і роздає дівчатам дари — вінки, що вістять весілля. Народній образ весни — це образ краси, сили і надії.

Початок весни пов'язали наші предки зі святом Сорока Мучеників, Він припадає на 22 березня нового стилю. Тоді то, казали: птиці прилітають із вирію (з теплих країн) і приносять весну. Щоб відзначити цю радісну подію, пекли тістечка в

формі пташок та роздавали дітям. Цей гарний звичай ми запроваджуємо й сьогодні.

Стрітєння 15 лютого — це завершення церковного різдвяного циклу святкувань. Після нього вже не співають коляд. І в народному календарі це вже передбачення недалекої весни — «Дуй не дуй, не к Різдву йде, а к Великодню», «Якщо на Стрітєння мороз буває, то ведмідь свою буду валяє». З погоди на Стрітєння ворожать, чи скоро прийде весна: «Коли на Стрітєння півень води нап'ється (з розталого снігу), то влітку він наїється (буде добрий урожай)».

Конспект заняття в старшій групі

Тема: «Свято Стрітєння»

Мета: дати знання про народне свято Стрітєння, звичаї, пов'язані з цим святом. Залучати вихованців до активної участі в бесіді, бажанні висловлювати свої думки, враження. Збагачувати словниковий запас. Поглиблювати знання про взаємозв'язки в природі. Стимулювати бажання застосовувати прислів'я, прикмети і вірші, залучати до української національної обрядовості. Розширювати світогляд дітей. Створювати гарний, веселий настрій, позитивну творчу атмосферу під час аплікації, викликати позитивні емоції. Виховувати інтерес до народних звичаїв та обрядів, почуття гордості за свій рід, свою націю, любов до природи та всього прекрасного.

Матеріал: приказки, прислів'я, вірші, загадки; мнемотаблиці, мнемосмужки з прислів'ями (додаток 3), д/ гра «Свята цілий рік на Україні» (додаток 14), фонограма «Ой, ти, жайворонку», силуети пташок-жайворонків, клей, пензлики, серветки, крупа: пшоно, гречка.

Хід.

1. Ранкова зустріч

Доброго ранку, любі малята.

Наші хлопчики й дівчата.

Рада в садочку я вас вітати,

Здоров'я і сили всім побажати.

Друзів своїх ви також привітайте,

Доброго ранку ви їм побажайте!

- Погляньте будь ласка, на мнемотаблицю і відгадайте загадку.

Загадка: Білі сани прилетіли,

Скакуни в них білі.

В саях цих сидить сестриця –

Білокоса, білолиця.

В біле вбралася сама.

Відгадали? Це ... (Зима)

- Діти! А ви любите Зиму? За що? (діти відповідають, чим їм подобається зима). А які зимові свята у нас були? (розгляд ігрових полів «Українські свята цілий рік») (додаток 14)

За зимою йде наступна сестра.

Тільки сонечко пригріло –

І розтанув килим білий,

Все радіє, певно зна –

В гості йде до нас ... (Весна)

- Діти, а який зараз місяць? (Зараз місяць лютий.)

-А яке сьогодні число? (Сьогодні 15 лютого.)

- 15 лютого - незвичайний день. Сьогодні святкують свято «Стрітєння» - Зустріч. Існує багато народних прикмет, прислів'їв пов'язаних з цим днем (мнемо смужки) (додаток 3)

-Лютневий сніг весною пахне.

- Як на Стрітєння ясно-весна прийде красна.

- Якщо на Стрітєння хмарно- весна буде рання.

- На Стрітєння існував звичай: саме в цей день люди йшли до Храму, освячували свічки і воду, називали їх Стрітєнськими. Ця водичка давала людям здоров'я і сили. А свічки оберігали домівки від блискавки і грому. І називали їх громовицею. Ось і ми з вами зараз запалимо **Стрітєнську свічку**.

«Запалимо свічку, щоб горіла,

Щоб блискавки-громовиці

Наших домівок не чіпали,

Щоб ангели-охоронці їх охороняли».

-Діти, послухайте, як тихенько, майже нечутно, горить свічечка. Подивіться, яке в неї полум'я – яскраве, світле. Вогник то мерехтить, то горить спокійно, рівно. Вдихніть повітря. Чи чуєте ви як пахне свічка? А тепер видихніть, загасимо свічечку.

- Діти, в народі кажуть, що на Стрітєння зима з весною зустрічаються, хто з них переможе, той й

господарювати буде. А ви хочете, щоб Весна прийшла? (відповіді дітей).

-Діти, щоб Весна настала в народі є один звичай: віддавна в Україні люди виробляли з тіста і випікали пташок-жайворонків, і за стародавнім звичаєм діти спечених жайворонків виносили на вулицю, вішали їх на дерева, бо ці птахи на крилах приносили тепло.

Давайте з вами **закличемо Весну**.

Закличка: «Прийди, Весна, Прийди, красна! Сонечко буди. Хай воно гріє, а травичка зеленіє».

-А зараз ми з вами виконаємо нетрадиційну **аплікацію пташок-жайворонків**.

- Але силуети цих пташок - жайворонків не дуже яскраві (нагадую техніку виконання нетрадиційної аплікації):

1. Наносимо на верхню частину пташки (голова, тулуб, хвіст) пензликом клей і присипаємо пучечком зерна гречки і притискаємо пальцями.

2. Наносимо клей на нижню частину пташки (грудку) і присипаємо зерном пшона і також притискаємо пальцями.

-Діти, а тепер наші яскраві пташки – жайворонки полетять на дерево.

-Бачите, діти, як гарно ми з вами попрацювали, пташки – жайворонки стали яскравими і на своїх крилах принесли Весну.

Сонечко яскраво в небі сяє,

А над полем жайворон літає.

Своїм співом друзів він скликає,

Про своє життя розповідає.
Досі він літає на Україні,
Де поля усім до болю милі.
Далі буде жайворон літати -
Нашу Україну прославляти.

Підсумок. Ось ми з вами і закликали Весну. Тепер будемо на неї чекати. Всіх вас зі святом вітаю. Бажаю, щоб Весна прийшла скоріше в нашу славу Україну і зіграла нас своїм теплом.

Великдень - одне з найбільших і найцікавіших свят. Великдень святкують у всьому світі. Назвати цей день рядовим святом було б неправильно, адже воно вважається культовою подією світової історії і головним днем у році для всіх православних християн. Кожен, хто шанує це свято, отримує надію на порятунок, адже воскрес Христос. Світле Воскресіння прийнято наповнювати добрими справами, чимало обрядів і традицій в Україні пов'язані з ним.

Великодні свята здебільшого припадають на квітень. Великдень хоч і не має сталого числа, але обов'язково відбувається в неділю. Починається свято одразу після Різдва. Після м'ясиць (у цей час можна їсти лише скоромні страви) наступає Великий піст. Він триває сім тижнів.

Протягом останнього тижня Великого посту святкують Вербну неділю. Традиційно у суботу хлопчики заготовляли гілочки верби і приносили до церкви. У неділю священник святив їх і люди

забирали гілочки додому. Батьки символічно "били дітей", приказуючи:

«Не я б'ю - верба б'є,
Через тиждень - Великдень.

Будь дужий як вода. А багатий як земля!»

Протягом останнього тижня матері готували смачні паски, фарбували яйця, розписували писанки: *«Дороге яєчко до Великого дня»*

У кожного з нас свято Великодня асоціюється з хресним ходом зі свічками, червоними ризами церковнослужителів, радісним співом і взаємними привітаннями: «Христос воскрес!» — «Воістину воскрес!». До зовнішньої атрибутики свята можна віднести і улюблені з дитинства рум'яні паски з родзинками, розписні яйця — писанки.

Однак основна символіка цього світлого свята все ж пов'язана з богослужінням. До неї відноситься:

- пасхальне нічне богослужіння, яке здійснюється з особливою урочистістю, адже саме Великдень вважається найважливішою подією церковного року;

- пасхальне привітання або христосування зі словами: «Христос воскрес!» — «Воістину воскрес!»;

- вогонь, який символізує Боже Світло, від якого всі віруючі можуть запалити лампадки і свічки і понести їх додому;

- пасхальна трапеза, яка настає після Великого посту, і відбувається зі свяченими пасками,

писанками, які вважаються символом Воскресіння Христового, а також сирами та ковбасами;

- хресний хід, який відбувається опівночі перед Пасхою від православного храму і супроводжується гучними піснями, а закінчується ранковим богослужінням;

- великодні передзвони на честь Христового Воскресіння після семиденного мовчання.

У Великодню неділю вранці після всенощної один з одним віталися лише таким словами: "Христос воскрес!" На це потрібно відповідати: "Воістину воскрес!".

За давнім звичаєм на святковий сніданок мала зібратися вся родина. Похристосувавшись,

починали розговлятися; цілувались і поцокувались яєчками. З нагоди свята готували печене, смажене м'ясо та сало, шинку й інше смаковите їство, частину якого святили у церкві. Під обід на Великдень збиралися усіма родинами, щоб побачити веснянкові хороводи. У садочку ми з дітками полюбаємо грати у Великодні ігри: «В ката», «Навбитки», «Хованки» та інші.

Наступний день називається Поливальним понеділком. Це від того, що хлопці й дівчата намагалися облити одне одного водою під супровід жартів та пісень. Ця обрядова дія символізує своєрідне очищення.

Святковим вважають третій день. Люди, як правило, не працювали, а ходили в гості, обходили посіви. Молодь та підлітки збиралися на

колективні гойдалки. Відтак Великодні свята традиційно були урочистими й святковими. Усі веселилися, посміхалися одне одному, навіть вибачали провини, "бо це - Великий день".

У багатьох куточках нашої країни великодні традиції та обряди дійшли до нас в незмінному вигляді, такими, якими вони були з найдавніших часів.

Конспект заняття для старшої групи

Тема: Українська писанка

Мета: закріплювати уявлення дітей про давнє, величне християнське свято Великдень і народні традиції його святкування. Вчити малювати орнаменти на писанках, ознайомлювати із символікою знаків на писанках. Розвивати фантазію, пам'ять, мислення. Виховувати любов до свого народу, повагу до його традицій, минулого і сучасного.

Матеріал: писанки, зразки орнаментів, вірші, аудіо-запис українських мелодій, фарби, пензлі.

Хід заняття

Ранкова зустріч. Доброго дня! Я вас вітаю, добра, щастя, здоров'я бажаю!

- Діти, скажіть, яка зараз пора року? А яка вона весна? (лагідна, гарна, тепла). А яке свято будемо святкувати у квітні? (Великдень).

1. Дитина: Квітень славний квітникар.

Сонечко нам рясно

Уквітчає календар

Першим цвітом-рясом.

2. Дитина:

Космонавтам склав букет
В їхній день на славу.
В кошик на Великдень
Писанки поставив.

3. Дитина: На дзвіниці дзвонять дзвони

Великодні, голосні
Всюди втіха, всюди гомін,
Всюди радісні пісні.
Це Ісус воскрес з могили,
І воскресла з Ним весна:
Квіти сині, жовті, білі
Розсипає скрізь вона.

4. Дитина:

Любі друзі, добрий ранок!
Всім привіт! Христос Воскрес!
Час співати нам веснянок
Щоб із серця смуток щез.

Вихователь: Яка чудова пора року- весна! Як багато втіхи дарує вона всім нам-дорослим і дітям! І саме на час оновлення природи, на радісну весняну пору припадає одне з найвеличніших і найдавніших християнських свят - Великдень. Адже в цей день воскрес Ісус Христос, який прийняв смерть заради людей. І понесли Його учні по Землі Євангеліє- Добру Новину про те, що колись так само Господь воскресить і людей, які вірують у Нього й живуть за Його заповідями, і вони більше не побачать ні смерті, ні хвороб, ні нещасть.

Радіючи цій Добрій Новині і святкуючи Воскресіння Господнє, люди повязали з ним два символи перемоги життя над смертю. Це яйце, в якому зароджується життя, і хліб, який дає нам сили.

Вихователь пропонує відгадати дітям, в якій руці у неї заховано подарунок для них. Простягає стулені кулаки – діти висловлюють свої припущення. Зрештою вихователь розкриває обидві долони й показує розписане яйце.

- Діти, ви знаєте що це? (Писанка). –

«Розфарбоване й розмальоване візерунками яйце - символ життя.» А хто з вас пригадає вірші про писанку?

1. Дитина: У неділю свято Свято Великоднє.

Буду малювати Писанку сьогодні!

2. Дитина: Ось яйце кругленьке в мене на долоньці.

Як земля маленька у променні сонця.

3. Дитина: Думаєте, легко землю розписати?

Треба добре серце й щиру душу мати.

Розпишу я цвітом з краю і до краю

Великодня радість на землі буває.

Вихователь пропонує покачати яечком по руці одне одному, а потім пограти у народну гру

«**Хованки**» (додаток 13)

- Отже, Великдень не обходиться без писанки.

Ще в давнину люди шанували писанку. Для наших пращурів вона була символом зародження життя, символом сонця, тепла і вічності. Дотепер

вважають, що писанка приносить щастя. Крашанками обмінюються. Дарують їх рідним та друзям

У давні часи освячену писанку клали до першої купелі немовляти, щоб зростало сильним і сміливим. Писанку приорювали в полі, щоб краще родило жито пшениця і всяка пашниця. Ввечері у відро з водою клали великоднє яечко і вірили, що той, хто зранку вмийється цією водою буде гарним, як весна.

Вихователь кладе писанку у відро, бризкає водою на дітей.

-Ось і я окроплю вас цією чарівною водою, дивіться, якими ви стали гарними. Тільки раз на рік - на Великдень випадає нам умитися водою, де писанки лежали. Малювати писанки - дуже давня традиція нашого народу. І сьогодні ми теж продовжимо її. - Діти, від якого слова походить слово писанка? (від слова «писати») що ми знаємо про писанку? (Писанки бувають різного кольору, з різними візерунками, орнаментами).

Писанка малюється воском. А потім наноситься фарба. Вона лягає на яйце, а на віск не береться. Так проявляється візерунок, нанесений воском. Крім писанок розрізняють ще крашанки, дряпанки, крапанки, мальованки.

Крашанка - яйце одного кольору, яке фарбують найчастіше в окропі з лущинням цибулі чи штучним барвником. Вона - найдавніший гість на Великодньому столі.

Дряпанка - яйце, пофарбоване в один колір, на якому потім голкою чи шилом вишкрябують орнамент. Дряпанки ще називають шкрябанками. Крапанку роблять накрапуючи на яйце воском візерунок і опускаючи його у барвник.

Мальованки розписують пензликом, фломастером, тощо. Що ми сьогодні з вами і зробимо.

Але ми не сказали, які бувають орнаменти. Давайте пригадаємо: (Рослинний, твариний, геометричний, побутовий).

Беручи в руки розмаїтто-барвисте яйце, ми, передусім, милуємось його орнаментом. А чи замислюємося його історією, символікою, над тим, що означає, наприклад «трикутник», «Зоря», «хрест»? Орнаменти, що найчастіше зустрічаються на писанках, тісно пов'язані з нашим життям. Кожен знак, кожна лінія мають своє значення. Давайте уважно роздивимося найтипівіші мотиви - символи українських орнаментів. Що вам нагадує цей знак? Вихователь показує картку з намальованим колом. (Сонечко. Воно зігріває всю землю своїми променями). - Що символізує сонце? (Життя, радість). Коло - знак сонця, носій світла і життя. Зоря є знаком неба. Хрест - це символ Всесвіту. Він є знаком чотирьох сторін світу, чотирьох вітрів, чотирьох пір року. А цей знак, схожий на граблі, є символом дощу, плодючості, очищення. Трикутник - символ вогню та

Писанка-це неповторне багатство, наше прекрасне національне мистецтво. Вона вічна, як сам український життєлюбний народ...

Тож даруймо одне одному писанку! На щастя, на долю! А разом з ними найкращі вітання, ширі побажання добра і щастя! А я вам пропоную пограти у народну гру «**В котка**» (додаток 13)

День Матері

Травень – особливий місяць, бо святкуємо з любов'ю урочистий, світлий День Матері. Мама – перше слово. Мама – одна з найдорожчих у світі. Мама – людина, яка завжди буде в твоєму серці. Мама – жінка, з якою ти так часто сваришся, але вона завжди тебе пробачає. Мама – та, яка дала життя. Мама – найближча людина, яка піклується про нас, незалежно від нашого віку, статусу, сімейного стану, майже єдина людина, яка любить нас безумовною, щирою любов'ю.

Але є одна особлива дата – коли кожен повинен привітати свою маму. Свято Матері завжди припадає на другу неділю травня, коли все цвіте, здається, ніби природа разом з нами це свято вітає. Воно схоже на ніжну травневу квітку, від якої не можна відвести очей. Це свято прийшло до нас із забуття, переживши нещадні заборони і повертає нас душею до давніх традицій, щоб ми вміли проносити крізь усе життя шану до матері. А слово це для кожного українця символізує священну трійцю – рідну матір, матір – Україну та Матір–Богиню. І от воно знову відроджено. А

разом з ним наші серця багатшають на світ, осяяний теплим і лагідним, як сонечко, словом Мама. Ми чекаємо травня, щоб віддати шану матері – берегині національних і людських ідеалів. Вишукуємо для неї небуденні звернення – матуся, нене, матінко – й не замислюємося, що могли б робити це частіше, бо ж лише любов перетворює будні на свято.

З пошани до матері починається Людина. Пам'ятаймо це, як хочемо, щоб наш рід не перевівся, щоб діти вирости милосердними, чуйними людьми. Свічка палкого материного серця повсякчас освітлює їхню життєву дорогу, тож нехай і вдячність дітей матерям ніколи не буває запізною. Безумовно, День матері - це одне з самих зворушливих свят, тому що кожен з нас з дитинства і до своїх останніх днів несе в своїй душі єдиний і неповторний образ - образ своєї мами, яка все зрозуміє, простить, завжди пожаліє і буде самовіддано любити незважаючи ні на що.

В цей день ми від усієї душі вітаємо дорогих мам з їх святом. Діти залюбки розповідають про своїх матусь, виконують ролі мам і бабусь в ігрових ситуаціях; розучують вірші, щоб порадувати рідних матусь. Цікавою є виставка дитячих робіт «Вітаємо маму», де кожна дитина зображує свою найріднішу, найгарнішу та найкрасивішу маму.

Варто пам'ятати, що важливий не матеріальний подарунок, а увага та любов, яку проявляє дитина

до своєї мами і наша мета - навчити малят розуміти це вже з дошкільного дитинства.

Конспект заняття для дітей молодшої групи
Тема: День матері

Мета: Познайти дітей з святом День Матері, вчити прийому малювання відбиток долоньки. Виховувати любов і повагу до матері, бажання приносити радість близької, рідній людині. Закріплювати назви дитинчат тварин їх мам, як вони розмовляють. Розвивати зв'язне мовлення, уяву. Вчити висловлювати позитивні емоції (інтерес, радість, захоплення, подив)

Матеріал: Лялька Наталка, д/ гра «Моя сім'я»

(додаток 7), Іграшки: кішка, кошеня, цуценя; мнемотаблиця «Свята весняного циклу» (додаток 15), повітряна кулька, букет штучних квітів, гуаш червоного і зеленого кольорів, пластикова тарілка, аркуші паперу, вологі серветки.

Хід.

- Діти, до нас сьогодні у гості прийшла лялька. Давайте привітаємось і познайомимось з нею. Ляльку звати Наталка, вона хоче вам загадати загадку.

Найрідніша, наймиліша,
Всіх вона нас пестить, тішить,
Завжди скрізь буває з нами
Відгадайте, хто це? (**Мама**)

Лялька: Сьогодні День Матері. Мама найдорожча людина на світі. Мама про нас піклується і дуже сильно нас любить.

- А чи можемо ми свою маму порадувати та чимось допомогти? Як ви допомагаєте своїй мамі?

Д / гра «Моя сім'я» (додаток 7)

- Давайте і ми зробимо їй подарунок на її свято День Матері. Ось тільки що ми можемо їй подарувати? Ой, дивіться, хто йде.

Кошеня. Доброго дня. Няв

Лялька : Кошеня, а ти знаєш, який сьогодні день?

Кошеня: Так. День Матері. А ось і моя мама йде.

- А як звати маму кошеня?

Кошеня: Я своїй мамі пісеньку подарую.

Пісня «Сьогодні в мамі свято»

(діти підспівують і плескають в долоньки)

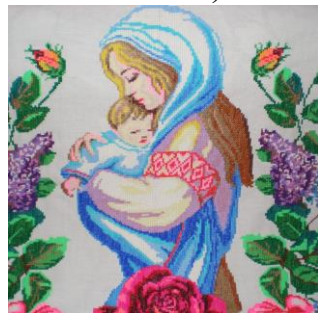
- Спасибі кошеня чудовий за подарунок. Кошеня і кішка обіймаються і йдуть. До побачення. Гарний подарунок. Ой, знову хтось іде.

(Біжить цуценя з повітряною кулькою в лапках)

Лялька: Добрий день, а ти знаєш, який сьогодні день?

- Привіт, Гав. Так, День Матері. Ось я біжу привітати свою маму і подарувати їй повітряну кульку. А ви знаєте, як звать ваших мам?

А давайте пограємо з повітряною кулькою, Наталка буде

кидати по черзі дітям кульку, а ви кидаєте назад і говорите ім'я своєї мами.

Д / Гра «Назви свою маму»

Цуценя: Добре зіграли, тільки мене мама зачекалася, до побачення.

Лялька: Хороший подарунок. А що ми подаруємо? Я придумала: а давайте намалюємо мамі квітку. Дивіться як у мене вийшло.

Діти сідають за столи, опускають свої долоньки в тарілку із червоною фарбою і роблять відбиток на аркуші, у верхній частині аркуша. Вмочують пальчик в зелену фарбу, малюють стебельце і листочки. Якщо хочуть, малюють і травичку.

Підсумок.

Лялька Наталка забирає свій малюнок, щоб подарувати своїй мамі. Хвалить дітей за малюнки. Прощається.

- Діти, які чудові квіти вийшли у нас, мамам дуже сподобається. Адже подарунок, зроблений своїми руками - самий дорогий для мами.

2.3. Літні свята українського народу

В основі літнього обрядового циклу лежить культ рослинності та магія заклинання майбутнього врожаю, культ сонця та культ померлих. Він включає такі основні свята: Зелені свята (Трійцю), Купайла (Івана Купала), Петрів День (Петра та Павла) та призабуті нині свята Лади, Ярила, Громові свята. З-поміж урочистостей літнього обрядового циклу найважливішими були Зелені свята, які не мають точно визначеної дати, а випадають через сім тижнів після Великодня.

Трійця (Зелені свята, Зелена неділя) - одне з найпоетичніших свят, пов'язаних з природою. Це своєрідний гімн весняному буйнозілля. На тройчанські свята люди озеленювали оселі, вулиці. Хатні долівки притрушували свіжою лепехою й татар - зіллям; лави, покуть та божницю умаювали рутою-м'ятою, васильками, материнкою та іншими пахучими травами, а подвір'я, хатні кути й двері (деінде навіть господарські будівлі) призеленювали гілками дерев, переважно кленом.

Трійця, як і Великдень, належить до "рухомих" свят. Вона не має сталої дати. Однак Зелені свята повністю "залежні" від Великодня. Їх відзначають на сороковий день після нього. Здебільшого це буває на початку червня.

Традиційно свята починали ще з п'ятниці. Жінки до схід сонця йшли до лісу, щоб заготувати лікарські трави. Дехто їх збирав на дев'яти межах і давав коровам, аби було багато молока. Вранці у суботу рвали квіти материнки, чебрецю, а також полині, якими уквітчували оселі. Натомість увечері босоніж - "щоб дерево не всохло" - йшли до лісу й запасалися галузками клена, липи, ясена чи осики. З них робили так звану "глетчану алею" - оздоблену стежку, яка вела від дороги до порога хати.

Першого ж дня Трійці дівчата збиралися у полі чи лісі, плели віночки й тримали їх до Петрівки, щоб не лоскотали їх русалки. Протягом усіх днів юнаки носили з собою пучок полину - як оберіг від злих сил. У понеділок люди справляли поминальний день лише по тих, хто загинув не своєю смертю - втопився, або наклав на себе руки.

У вівторок молодь влаштовувала цікавий обряд "тополі". Дівчину повністю вбирали у зелений одяг і під супровід пісень водили полями. Опісля заходили у село й почергово відвідували оселі, щоб привітати господарів щедрими побажаннями. На Поліссі обряд називався "водити куща".

Нарешті надходив Великдень, або Мавський тиждень. Вважалося, що у цей день (а це мав бути четвер) русалки вилазять з води і бавляться (в русалок перетворювалися ті дівчата, які втопилися чи померли нехрещеними, крім русалок були й мавки, але вони жили у лісах). Батьки в цей час

забороняли дітям ходити полями й біля річок - щоб "нечестивниці не залоскотали". Єдиним порятунком від напасниць були полин та зубок посвяченого часнику.

Зустрівши людину, русалка начебто мала запитати: - що тобі краще - полин чи м'ята?- Якщо відповідали "полин", то вона казала: -іди в долинь.

А коли "м'ята", тоді русалки накидалися гуртом і

лоскотали до смерті, приказуючи:

- Тут тобі й хата!

Ось такі цікаві обряди влаштовували колись на Зелені свята.

Конспект заняття для дітей середньої групи

Тема: На зелені свята

Мета:Ознайомити з традиціями українського народу - святкуванням Зелених свят на Україні та виховувати повагу, використовуючи народні ігри. Формувати інтерес до народного фольклору та продовжувати вчити злагоджено співати, виконувати танцювальні рухи. Розвивати взаємодію під час ігрової діяльності, виховувати екологічне світосприйняття навколишнього світу.

Матеріал: плакат «Правила поведінки в лісі», д/гра «Чого люди до лісу ходять?», Д/г «Квіти у віночку» (додаток б), віночки для дівчаток, макет дерева.

Хід.

Лунає музика «Ой, в лісі калина»

- Добрий день любі малята. Я рада вас вітати на цій чарівній галявині, у це особливе свято, свято Зеленої неділі. А чи ви знаєте що таке зелена неділя?

1.Дитина Ось настав чудовий день,
Повний сонця і пісень,
Повний пахощів для друзів,
Що зібрав їх в дружнім крузі.

2 Дитина Показати ми вам хочем,
Що в Україні-нені
Не забули ще нащадки,
Як стрічать свята зелені.

- Зелені свята – це Трійця. Їх святкували три дні. Славили зустріч з літом, Природі співали пісні.

Хоровод «Травонько, зеленись»

- Усе навколо літу радіє: І ліс, і поле – усе зеленіє. Вже виростили в лузі травичка і квіти, Так любо на них нам тепер поглядіти.

Д/гра «Так чи ні» («так» – плескаємо в долоні, «ні» - тупаємо ногами)

1. Можна зламати на дереві гілочку? (ні) .
2. Потурбувати галасом білочку? ні)
3. Клумбу в садочку зробити? (так)
4. Виростити в квітнику гарні квіти? (так)
5. У лісі чи в гаю сміття розкидати? (Ні)
6. Квіти кімнатні вчасно поливати? (Так)
7. Рвати в букет первоцвіти весняні? (Ні)
8. Цвітом садків милуватись у травні? (так)

- А давайте зараз розглянемо малюнки та пограємо в гру «**Чого люди до лісу ходять?**» А знаєте, мої любі дітки, що в ці дні люди виходять на лісові галявини, щоб віддячити природі за її щедрість. Першого дня Трійці дівчатка йдуть у поле чи ліс, плетуть віночки. А я ще хочу запитати. Ви назви квітів знаєте? Ось тоді вам мої загадки.

1. Вона перша зацвітає, Синім цвітом всіх вітає.
Відгадайте, що за квітка, Бо її нема вже влітку.
(пролісок)

2. Є у лузі сестрички: Жовті очі, білі вічка.
(ромашка)

3. Стоїть півень на току. У червонім ковпаку.
(мак)

1. Дитина Там, де колоси наліті.

Розцвіла волошка в житі.

На голівці у волошки

Поселилось неба трошки

2. Дитина Гарні квіти

біля хати

Навесні садила мати.

Чорнобривці чорноброві

Квітнуть в тиші вечоровій.

Чорнобривці чарівні

Так і просяться в пісні.

3. Дитина На леваду я пішла б,

ціла купа там кульбаб —

ніби сонечка малі

посідали на землі.

4. Дитина Я нарвала б тих квіток
та сплела б собі вінок,
щоб і я була в вінку,
наче квітка на лужку.

Д /г «Квіти у віночку» (додаток 6)

Візьмемось за руки.

Підемо на луки.

Заплетем віночок.

Та підем в таночок.

Рухлива гра «Чий вінок кращий»

- Давайте, дівчата уквітчаємо наші дерева, знімемо свої віночки та покладемо їх на гілля. Вінки на дерева вішали у четвер, а в неділю оглядали їх. Якщо віночок мав свіжий вигляд, то це віщувало добру ознаку, а коли зів'яв - на лиху долю.

- Діти, а ви знаєте, що на другий день Зелених свят влаштовують різні забави та ігри, танцюють таночки. Ці веселощі продовжувалися до темної ночі. Ось і ми з вами зараз пограємо!

Гра «Струмочок»

Гра «Галя по садочку ходила»

Гра «Мак»

- А Зелені свята таки відчиняли ворота справжньому літу. «Трійця, - казали з цього приводу, - трьома святами багата: квітами, травами й рум'яним літом». Влітку погода нас сонечком радує. Влітку ніхто про негоду не згадує. Літо дарунки нам щедрі приносить, трави складає

у щедрі покоси. Хлюпоче річка і кличе ставок.
Чути веселу пісню діток!

Підсумок.

- Ось і закінчилось наше заняття. Але нескінченна наша любов до дерев та квітів, лісів та річок. Нехай і далі тішать вони нас своїм свіжим диханням та красою. Славим Духа Святого, свято зелені, квітів Нероздільної Трійці.

Івана Купала - чудове старовинне свято. Його відзначають у час найбільшого розквіту природи (7 липня). У давнину люди вірили в очищувальну силу вогню. У ніч з 6 на 7 липня сільська молодь сходилася за селом на пагорб, розкладала багаття. Біля купальського вогнища збиралося все село. Жінок, які не з'явилися на святі, вважали відьмами. Коло вогнища водили хороводи, співали пісень, жартували, стрибали через вогонь. Традиція стрибати через вогонь — виникла неспроста. Такий ритуал – не розвага, а метод очищення та ворожіння. Крізь багаття проганяли худобу, аби вберегти її від мору, а матері спалювали сорочки хворих дітей, щоб ті швидше одужали. Пари, стрибаючи через вогонь, тримаються за руки, якщо руки розірвуться — пара не одружиться, якщо ж навпаки – буде жити разом довго та щасливо.

На Івана Купала не можна було спати, оскільки нечисть також не дрімає, а намагається шкодити людям і їхній домашній худобі.

Свято це, за стародавніми віруваннями, символізує єднання води і вогню, що дає початок життю і розквіту природи.

Особливого значення надавали збиранню в цю ніч усякого зілля. "Іванове зілля" використовували у лікуванні й ворожінні.

Купальська ніч вважалася чарівною, бо саме в цей час дерева отримували змогу рухатися і розмовляти, а в самій хащі лісу розпускалася чарівна квітка папороті. Тільки раз на рік, у купальську ніч, з'являється ця вогняна квітка на одну мить, і тому, хто заволодіє нею, дарується чарівна сила розуміти мову птахів і звірів, лікувати хворих і вміння знаходити скарби. Та нелегко цю квітку здобути, бо охороняє її нечиста сила. Тільки неабиякий сміливець зможе заволодіти цвітом папороті. А зробити це можна так: помітивши вогняну квітку, сміливець повинен розіслати біля папороті скатертину, покласти на неї свячені паски, свяченим ножем накреслити коло, окропити куц свяченою водою і починати молитву. Чорт спробує налякати людину, та нізащо не зайде за окреслене коло. Опівночі квітка розцвіте і впаде на розстелену скатерку. Треба швидко взяти і сховати її. Тоді й отримаєш чудесні знання.

Ще дівчата в цю ніч плетуть вінки, ставлять у них свічки і пускають їх на воду, загадуючи про

нареченого: з якої сторони він прийде і чи прийде взагалі цього року.

Конспект заняття для дітей середньої групи

Тема: «Ой на Івана, ой на Купала»

Мета: дати дітям уявлення про традиційне святкування українцями дня Івана Купала; закріпити знання купальських пісень, українських народних хороводів, уміння виразно читати вірші на пам'ять; розвивати спритність, кмітливість; збагатити дітей позитивними емоціями; формувати національну свідомість, виховувати почуття любові до рідного краю.

Матеріал: штучні квіти для хороводів, ритуальне деревце – марена, декоративне вогнище та декоративний цвіт папороті, 2 кошики, шишки, стрічки, вінки, аудіо запис.

Хід. Вихователь:

В давні часи у предків наших,

Коли сонце Богом величали,

Родилося прекрасне свято,

Яке Купалом люди всі назвали.

У нашому садочку звичаєм стало

Вітати вас всіх на Івана Купала!

Прийміть же, будь ласка, привітні слова:

Довіку вам щастя, здоров'я, добра!

Ведуча. Головні атрибути свята — це Купало (зроблене опудало), на Івана купала прикрашали ще й купальське дерево. Це дерево – Верба. Ось і

ми з вами прикрасимо наше дерево різнокольоровими стрічками.

(Діти прикрашають дерево стрічками)

Ведуча. Купало - свято Сонця! Найдавніший танець на Землі - хоровод «Сонячне коло». Ми поведемо хоровод навколо нашого купальського дерева.

Хоровод навколо дерева

Ведуча. На Івана Купала дівчата збирали різні квіти та трави і сплітали віночки. Потім з цими віночками водили хороводи. А ввечері віночки пускали на воду.

Липнева нічка маленька –
Збирайтесь, дівчатка, швиденько.
Та будемо в хороводі кружляти,
Та будемо пісні співати.

Хоровод «Ой на Івана та й на купала»

Ведуча. Існує повір'я про цвіт папороті, котрий нібито з'являється в купальську ніч. За легендою папороть цвіте лише одну коротку мить- у ніч під Івана Купала. Здобути цю квітку досить важко, оскільки її береже від людей нечиста сила.

(Показує листя папороті)

Ведуча. На Івана Купала завжди було весело. Дорослі і діти розважалися і грали в різні ігри. Ми також з вами пограємо у купальські ігри.

1. «Хвости»

Грають парами. Кожен з гравців отримує мотузку однакової довжини. Визначає суперника. Мотузка заправляється за пояс штанів так, щоб 2/3

звисали ззаду на зразок хвоста. Кожен з гравців повинен відібрати хвіст у супротивника, одночасно не віддавши свій.

Під час гри не можна штовхатися, битися, хапатися руками за все, крім хвоста, ставити підніжки. Переможець той, хто відібрав хвіст у супротивника, але врятував свій. Можна грати і по 4-5 чоловік одночасно, мета - врятувати свій хвіст і зібрати більше хвостів супротивників.

2. Річкова перлина

Перед початком гри необхідно спорудити смугу перешкод. У початковій точці дистанції ставлять 7-літрове відро з водою. Тут же розташовуються шукачі скарбів, яким дають пластиковий стакан. У кінцевій точці дистанції ставлять порожню ємність з невеликою шийкою, на дно якої кладуть кульку для настільного тенісу. Завдання: наповнити ємність водою так, щоб кулька спливла на поверхню. Перший учасник команди зачерпує склянкою воду з відра, біжить до ємності, долаючи смугу перешкод, виливає воду, повертається до команди і передає склянку наступному учаснику. На виконання завдання відводиться обмежений час. Якщо команда успішно справляється із завданням, вона вимінює у нечистої сили «річкову перлину» - кульку - на фрагмент схеми місцевості, де зацвіте папороть.

3. «Золоті ворота»

Гравці діляться на рівні команди. Одна команда утворює коло, її гравці беруться за руки і

піднімають їх вгору. Гравці розташовуються з інтервалом у два кроки, щоб між ними могла пройти людина, хоча б зігнувшись. Інша команда починає рух, обходячи «змійкою» по черзі кожного гравця першої команди і кожного разу проходячи через ворота, утворені руками гравців першої команди. Гравці другої команди тримаються за руки, розчеплювати які не можна! Отже, друга команда опиняється то в колі, то за його межами.

Перша команда протягом гри повторюють:

Золоті ворота

Пропускають не завжди.

Перший раз - дозволяється,

Другий раз забороняється,

А на третій раз

Не пропустим зовсім вас!

На останньому слові команда різко опускає руки. Якщо хтось із другої команди опинився всередині, він пішов з ланцюжка і встає в центр кола. Природно, що гравці другої команди намагаються на останньому слові бути поза колом, але це не завжди вдається.

Коли в другій команді залишається одна людина, вона визнається переможцем. Команди міняються ролями.

Ведуча. У ніч купальську,
тиху

Запалюють вогні,

Щоб відігнати лихо

Від чистої душі.
Усе живе навколо
Єднається в цей час,
Щоб сила зла ніколи
Не панувала в нас.

Обов'язково на свято Купала розпалювали вогнище. Кожний намагався стрибнути через вогнище якнайвище і якнайдалі, не забуваючи й про те, щоб стрибок був гарним. Треба обов'язково перестрибнути через вогонь. Зараз і ми з вами будемо стрибати через наше вогнище. (Діти стрибають через уявне вогнище).

Ведуча. Бажаєм всім здоров'я -
Маленьким і старим,
Бажаєм, щоб мрії збувались,
І вдача завжди посміхалась,
В душі, щоб співала весна,
Хай стелиться доля рясна.

Підсумок. Ведуча. Нехай сьогоднішнє свято принесе оновлення, очищення від хвороб, дасть заряд бадьорості, нові сили для праці, а коханим – любов та злагоду. А щоб нам ніщо не перешкодило в наших планах, ми спалимо старе опудало, котре не давало людям добре жити.

День незалежності України

Напевно, кожен українець знає, що 24 серпня – День незалежності України. Це свято віддзеркалює одвічне прагнення українського народу до єдності, суверенності та самостійності. Щороку святкування річниці

народження нашої держави дивує громадян та гостей країни цікавими нововведеннями.

З нагоди Дня здобуття суверенітету на всій території держави відбуваються святкові заходи. Традиційно проводиться парад військ та військової техніки в Києві. Парад – не єдиний захід, присвячений здобуттю суверенітету нашою державою. День незалежності у 2016 року знаменувався розгортанням найбільшого в світі українського прапора з квітів у національному музеї народної архітектури. Молодь влаштувала патріотичні флешмоби в обласних центрах, а столиця відсвяткувала гучним музичним фестивалем.

Кожен рік вносить свої корективи у програму святкування. Проте патріотичні пісні стали обов'язковим атрибутом урочистого святкування. Останнім часом збільшилася кількість патріотичної поезії до свята Незалежності, майже кожен пересічний українець прагне відчувати себе поетом та написати вірш до цього визначного, державного свята. Гарною традицією стало дарувати вітальні листівки до Дня незалежності України, оформлені в національному чи патріотичному стилі.

Відзначення кожної річниці державного суверенітету розпочинається з 23 серпня - дня українського прапора. Кожного року у День прапора урочисто проводиться церемонія підняття українського стяга в багатьох містах. Ранок 24

серпня розпочинається з урочистої ходи Хрещатиком до головної площі країни – Майдану Незалежності. Традиційно святкування Дня незалежності, завершується виступами відомих артистів, творчих колективів з усіх куточків України.

У всіх обласних і районних центрах, інших населених пунктах проводяться церемоніальні заходи, відбувається покладання квітів до пам'ятників героям, які віддали свої життя за мрії української сім'ї про єдність, свободу, і світле майбутнє України.

Конспект заняття для дітей старшої групи

Тема: Моя Україна

Мета: виховувати любов до Батьківщини, шанобливе ставлення до праці, людей різних професій; розвивати мовленнєві навички, артистичні здібності; поглиблювати знання про Україну.

Матеріал: д/гра «Впізнай професії»; мапа України, картини із зображенням України, національна символіка, д/гра «Склади державний символ» (додаток 4), плакат «Державні та національні символи», мнемо загадки, українські вишиті рушники, музичне оформлення.

Хід заняття:

Вихователь: Подивіться, діти, як гарно прикрашена група! Знаєте чому? Тому що дитячий садок підготувався до Дня Незалежності України –

великого свята, яке щорічно 24 серпня відзначає наша держава.

*У цей знаменний день, малята,
Вітаю вас зі славним святом.
Ми помандруємо із вами нині
По нашій рідній Україні.*

Отож рушаймо й візьмемо з собою в дорогу бадьору пісню.

Діти з **піснею «Над землею сонце встало»** крокують по залі, зупиняються біля мапи України.

- Діти, Україна – це наша Батьківщина. Рідна наша земля, яку ми любимо і шануємо. Про нашу Україну складають вірші і пісні, її зображують на картинах і малюнках. Давайте послухаємо віршовану розмову Оленки і хлопчика про Україну та розглянемо дитячі малюнки.

Хлопчик:

А що таке Україна?

Поясни мені, Оленко.

Може, це село, чи місто,

А чи річка невеличка?

Оленка:

Це село, де ми вродились, поле з колосом налитим,

І сади рясні з плодами до землі схиляють віти.

Це – і стежка споришева, що веде діток до школи.

Це і плин Дніпра могутній, що не спиниться ніколи.

Це в горі лелечий клекіт, що над рідними дахами.

Немовляти ніжний лепет, його перший крок до мами.

Зрозумів, малий козаче? Україна нам, як мати. Ми усі її повинні і любити, й шанувати.

Вихователь: Кожна людина завжди з великою любов'ю і душевним трепетом згадує місце, де народилася, де минуло її дитинство. Це маленька батьківщина де живуть: мама, тато, бабуся, дідусь, сестри, брати.

- А як же називається наша маленька батьківщина? (**місто Полтава**)

Де пахне травами блакить,
Мов квітонька ласкава
На сивих пагорбах стоїть,
Наша люба – Полтава!

- А як називаються люди, які проживають у місті Полтава? (**полтавці**)

І якщо скласти маленькі батьківщини кожного з нас - вийде наша велика могутня держава, яка має назву... (**Україна**).

- Наша Україна дуже велика. Безліч річок, великих і малих, несуть свої води в різні куточки української землі та за її межі. Серед них одна з найбільших річок у Європі – красень Дніпро. На його берегах стоїть столиця нашої держави. Хто назве це місто? (Діти відповідають).

Одне з найкрасивіших міст світу. Київ розташований на берегах Дніпра. За легендою

1 Дитина. Люблю тебе, Вітчизно, мила
Україно,
Бо щастя жити ти мені дала.
Для мене ти одна і рідна, і єдина,
Я все зроблю, щоб ти завжди цвіла.

2.Дитина. Я – твій громадянин, я прагну
підростати,
Тягнусь пагінчиком до сонця і тепла.
Моя свята і рідна, Україно-мати,
Я все зроблю, щоб ти завжди цвіла!

Вихователь: Громадяни України – це ви і я, це люди, які постійно живуть в Україні, люблять її, працюють на її благо. Чи знаєте ви, де і ким працюють ваші батьки? Хто хоче розповісти про професії своїх батьків? **Д/гра «Впізнай професію»**

-Україна – це історія народу, який протягом багатьох віків боровся за свою свободу і незалежність. Це славні лицарі Іван Сірко, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Устим Кармалюк та багато інших. Ці люди, які віддали своє життя за щастя народу. Наша країна славиться також такими видатними письменниками: Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко, Олександр Довженко, Василь Сухомлинський (показ ілюстрацій). У кожної країни є свої українські народні ігри. А ми знаємо такі народні ігри як «Подoliaночка», «Мачок».

Народна гра «Мачок»

Підсумок.

- Любіть Україну, як сонце любить.

Як вітер і трави, і води. В годину щасливу,
І в радості мить, Любіть у годину негоди...

2.4. Осінній цикл традиційних свят

Головними моментами осіннього циклу українських традиційних свят були звичаї, приурочені до завершення збору врожаю чи повернення худоби з літніх пасовищ. У них, як і в попередніх циклах, відображена головна селянська турбота - забезпечення родючості полів, плодючості худоби, продовження людського роду. Обряди осіннього циклу також були спрямовані на родинне життя: з Покрови починалися весілля, а на Введення, Катерини та Андрія ворожили на обранців. Обрядові дії переважно переносилися у приміщення, набуваючи форми вечорниць.

Обжинки

Жнива, важка й важлива праця в році, мали ряд своїх окремих святкувань. В день перед їх початком робили "зажинки", тобто починали жати малий клаптик, щоб у сам день жнив легше було починати. Та може й на те, щоб змити злі сили, які, як звичайно, хотіли перешкодити у зборі врожаю. Та найважливіша частина святкувань

була наприкінці жнив. Це обжинки. Тоді жінці прощалися з нивою, дякуючи їй за врожай.

На кінці поля залишали жмуток невижатого колосся, зв'язавши його в "Спасову бороду", або "кубельце для птахів". Це був своєрідний пошанок богові врожаю й подяка птахам, що не клювали зерна. Стебла пов'язували червоною стрічкою, а вершечок надламували. До підніжжя клали окраєць хліба й дрібку солі.

Далі робили останній сніп, витягаючи по кілька колосків із кожного снопа. Цей сніп несли з піснями додому господаря і він ставав на Різдво "дідухом". Ще на полі вибирали найкращу і найдостойнішу цього звання дівчину, "княгиню", клали їй на голову вінок з колосся і квітів, давали в руки серп і "орок" (дерев'яний гачок до в'язання снопів) та підперезували перевеслом. Княгиня виконувала останні обряди прощання з нивою та вела похід жінців додому господаря. Господар приймав сніп і вінок від жінців та щедро їх пригощав.

Прегарні обжинкові пісні — це вислів радості та вдяки Богові, що закінчено щасливо жнива і тепер люди забезпечені на зиму.

Конспект заняття для дітей старшої групи

Тема: «Обжинки - свято врожаю»

Мета: Розширити уявлення дітей про працю хліборобів; про довгий шлях «від зернини до хлібини». Формувати уявлення про важливу роль

хліба в житті кожної людини. Дати уявлення про українські традиції збору урожаю, послідовність проведення жнив. Вчити розуміти значення і мудрість народних прислів'їв. Виховувати повагу до праці хлібороба, бережливе ставлення до хліба.

Матеріал: ілюстрації, що зображують працю хліборобів, колоски, сніп, хлібобулочні вироби, коровай на вишитому рушнику, калина, сіль в солонці; ілюстрації знаряддя праці: серп, коса, ціп; «дідух», «вінок», обрядові пісні, д/ гра «Що за чим?», «Знайди хлібобулочні вироби», Д/ гра «Продовж прислів'я» (додаток 9), мнемосмужки.

Хід. Вихователь: (тримає в руках колоски). Діти, погляньте, що у мене в руках? (колоски). А де можна побачити багато таких колосків? (на полі). А для чого люди вирощують зернові культури? Як називають людей, які вирощують хліб? (відповіді дітей).

- А які хлібобулочні вироби ви помітили на нашому столі? (відповіді дітей).

Д/ гра «Знайди хлібобулочні вироби» (серед продуктів позначити хлібобулочні вироби зеленою фішкою)

А чи знаєте ви, як вирощують хліб? Шлях від зернини до хлібини дуже довгий і важкий (робота з мнемотаблицею). Скоро і літу кінець. На полях достигли жито, пшениця, ячмінь...

1. Дитина: Літо, літо, літечко!

Вже достигло житечко,

І пшениця і ячмінь,

Золотіє далечінь.

2. Дитина: Колосочку, колосе, мудра голова,
Розкажи нам, колосе, чи скоро жнива?

Вже не за горами золоті жнива.

Вже до землі хилюся я, повнісінький зерна.

Вихователь: Сьогодні я познайомлю вас із українською традицією збору урожаю. Коли на більшості території України достигали зернові культури, у житті хліборобів розпочиналася гаряча пора – *жнива*. В ті часи в українців не було сучасної сільськогосподарської техніки, тому люди збирали урожай вручну: чоловіки косили косами, а жінки жали серпами, в'язали снопи (*показ ілюстрацій*). Робота тривала зранку до вечора, бо час не чекає, і достигле зерно може висипатися із колосків. Але, якою б тяжкою не була праця на полі, вона завжди супроводжувалася піснями (*зажинковими, жнивними та обжинковими*). З піснею йшли в поле і повертались додому, з піснею працювали й відпочивали, піснею урочисто вінчали успішне закінчення жнив.

На весь період жнив село ніби вимирало, удома залишалися лише діти та старі люди, які приглядали за господарством. Традиційно збирати врожай йшли *гуртом, толокою*, яка об'єднувала родичів, сусідів. Хлібороби виходили в поле цілими сім'ями, чисто одягнені, з хлібом у руках. Господар поля, повернувшись на схід сонця, скидав капелюха і промовляв: «*Дай, Боже, час*

добрий і пору, в доброму здоров'ї пожати і на той рік дочекати!» або «Господи-Боже, поможи легенько, добренько, щоб вижати хуленько».

Символічним завершенням важкої річної праці хліборобів – було святкування обжинків. **Обжинки** - не просто свято урожаю, а й єднання родини. Недарма в обрядових піснях так багато йдеться про рід (*Лунає пісня "Зеленеє жито та й овес - тут зібрався рід наш увесь"*).

Як правило, жнива розпочинали вдосвіта в «легкий», «жіночий» день - середу, п'ятницю чи субботу. Перший зжятий сніп, який називався «*зажин*», зрізав сам господар або ж найстарша, найшановніша жінка в родині. Прикрашений калиною, польовими квітами, обжинковий сніп - «*дід*», «*дідух*», перев'язували червоними стрічками, урочисто приносили додому й ставили в хаті на покуті як символ достатку й добробуту родини. Зерна з цього снопу, освячені в церкві, використовували для весняної сівби, а також випікання весільного короваю.

Дожинаючи ниву, залишали трохи незжатого колосся і в'язали «*бороду*», біля якої залишали хліб, сіль і воду – це віддяка землі за врожай. Казали: «*Щоб земля була не голодна*». Парубки проповзали під «*бородою*», «щоби в них цілий рік спина не боліла». Подекуди зберігався звичай, за яким, скінчивши роботу, потомлені жниці качалися по стерні й снопах, примовляючи: «*Нивко, нивко, верни мою силку!*».

А ще жінки ворожили, кидаючи серпа через себе. Вважали: *якщо він тричі встромиться в землю, то чекай наступного року на багатий врожай!*

Також, з останніх колосків пшениці робили вінок, який також прикрашали польовими квітами, стрічками і одягали на голову найкращій жниці. Коронована цим вінком жінка (її називали *княжною, царівною*) зі снопом у руках йшла попереду процесії, що з піснями й танцями рухалася з поля на подвір'я господаря, співаючи обрядові пісні (*аудіо запис*). Господар запрошував всіх до святкового столу. Молодь продовжувала свято з піснями, танцями й хороводами.

Вінок зберігали на покуті всю зиму, разом з Дідухом, на його зернятках дівчата ворожили, зерном з нього також розпочинали сівбу наступного року.

Вихователь: кажуть в народі правдиві слова: *«Хліб-годувальник – всьому голова!»*

Д/ гра «Продовж прислів'я» додаток 9)
Хліб – був і є символом святості, щастя, здоров'я та багатства. Тому здавна вчили берегти хліб, бо він – святий, головний продукт на столі.

Дидактична гра: «Що за чим?» (діти складають ланцюжок виробництва хліба)

З хлібом та його вирощуванням пов'язано багато приказок та прислів'їв. Давайте згадаємо деякі

(робота з мнемосмужками): «Хліб – усьому голова», «Хіб кидати – втрачати силу», «Легкого хліба не буває», «Яка пшениця – така й паляниця», «Без труда – не їстимеш пирога», «Землю поважай – буде добрий урожай», «Добре там живеться, де гуртом сіється і жнеться», «Праця чоловіка годує, а лінь – марнує».

Підсумок.

Вихователь: Хліб завжди був у пошані. Про хліб завжди говорили як про живу істоту: «Хліб – батько, а вода – мати». Хліб – це не тільки їжа, а й окраса столу (*вихователь бере в руки коровай*). Існує давній звичай зустрічати дорогих гостей хлібом-сіллю.

Пригощайтеся запашним пирогом. «І у вас, і у нас – хай усе буде гаразд!».

День міста.

23 вересня – особливий день для полтавців, адже саме сьогодні у Полтаві святкують День міста. Саме цього дня, 1943 року, Полтаву звільнили від окупації. В цей день проводять низку заходів: Арт-паті на Білій Альтанці, байкершоу у парку Перемога та концерт музичних гуртів на Театральній площі. Також сюди збираються по вулиці Соборності. Тут вони гуляють, п'ють каву, розмовляють та розглядають сувеніри майстрів та стенди, які встановлені біля театру імені Гоголя.

Конспект заняття для дітей старшої групи

Тема: Люблю, тебе моя Полтаво.

Мета: Розширити та поглибити знання дітей про рідне місто, його історико – культурне минуле та сьогодення. Узагальнити знання дітей про державні символи міста (герб, прапор, гімн), знати призначення, розташованих на них знаків, вміти пояснювати їх. Розвивати зв'язне мовлення, збагачувати активний словник. Виховувати любов до рідного міста, повагу до людей.

Матеріал: ілюстрації пам'ятних місць Полтави, зображення гербу, прапору Полтави, запис гімну, Д/гра «Добери герб до міста», «Збери герб» (додаток 5), «Загадку відгадай та світлину відшукай» (додаток 8)

Хід.

Діти заходять до зали і розподіляються на 4 групи.

Як швидко літо промайнуло

Ви загоріли й підросли

Набралися сили

І всі разом у старшу групу перейшли

А чому ж сьогодні ви в залі зібрались малята?
(щоб рідне місто зі святом привітати)

- У кожної людини є святкові, пам'ятні дні. А коли у вас свято? (взимку), а у вас ? (у нас день народження весною).

- А у нашого міста, славної Полтави коли свято? (восени, 23 вересня). 23 вересня Полтава

відзначає День міста. Цього дня під час Другої світової війни – Полтаву визволили від окупантів.

Пливла собі у сиву давнину
замріяна і тиха річка Лтава.
З'явилося згодом місто у степу
І гордо нарікли його Полтава.
Люблю тебе моя Полтаво,
Люблю всім серцем рідний край
Моя красуня величава
На щастя людям розквітай!
Моє місто невеличке,
Але я його люблю
В ньому річка наче стрічка
Протікає мов в гаю

Діти виконують пісню «Рідне місто»

- Діти, ви знаєте, що у кожного міста є своя музика, яка його славить. Як вона називається? (Гімн). Яка за характером ця музика? (урочиста), як її треба слухати? (стоячи, тихо)

Звучить гімн Полтави.

- Діти, подивіться один на одного, ви однакові чи різні? Чим ви відрізняєтесь один від одного? А чим відрізняються міста? (гербами). А що таке герб?

(емблема міста). Так, сучасний герб Полтави має такий вигляд (демонструє герб), це щит малинового кольору, який символізує щедрість. В центрі щита – лук зі стрілою, направленою вістрям донизу, що символізує мир та злагоду. Чотири зірки – це чотири сторони світу.

**Дидактична гра «Добери герб до міста»,
«Збери герб» (додаток 5)**

- Всі ми любимо нашу красуню-Полтаву. І українські діти зростають у вінку рідного міста як одна дружня весела сім'я. Давайте затанцюємо веселенько

Руханка "Наше коло, мов сім'я"

- А чим ще різняться міста? (прапорами). Якого кольору прапор? (прапор складається із двох смуг білого і зеленого кольору). Що означають кольори?

Приїдь мій друже

Глянь на моє місто

Із Білої Альтанки, з висоти

Живуть в нім молодість і пісня,

Я знаю, що його полюбиш ти.

**Дидактична гра «Загадку відгадай та
світлину відшукай» (додаток 8)**

Улюблене місто, кохана Полтава!

Яка ти сьогодні привітна, ласкава

Низенько вклонюся тобі до землі

Від щирого серця, подяку прийми

Прийми у дарунок пісню мою

Бо я тебе рідна дуже люблю!

Пісня «Моя Полтава»

Підсумок.

Квітуй, рости в труді наша Полтава

Ми ще не раз прославимо тебе.

- Всім вам хочу побажати добра і любові, а нашій рідній Полтаві процвітати й надалі у вінку України серед інших міст країни.

Свято Покрови (припадає на 14 жовтня) належить до числа великих. Воно запроваджене у Візантії на згадку про чудесне визволення Константинополя від Сарацинів. Традиційно Покрова вважалася захисницею і покровителькою знедоленої України.

Особливо популярним це свято було у запорізьких козаків. На честь Покрови народні звитяжці будували церкви, перед походами молилися святій покровительниці й захисниці, щоб вона допомагала їм у боях з ворогами. Вирушаючи човнами у море, козаки брали з собою ікону Матері Божої (а Покрова і є її прообразом), щоб вона оберігала їх у нелегкій дорозі.

У побуті села це був саме сезон на сватання та весілля. День свята Покрови є переломним: після нього вже починає нагадувати про себе зима, тому в народі і говорили:

Хто лежить до Покрови, той продасть усі корови.

У нашому житті варто плекати обов'язок вислухати спільно в цей день Службу Божу, прикрасити домашню ікону Богоматері. А в розмовах дома розказати дітям про значення цього свята та згадати членів родини чи знайомих, які служили в різних українських військових формаціях.

Майже кожне найменше свято в році мало для наших предків своє окреме значення, майже кожна праця в господарстві — приписаний час. Хто їх не притримувався — грішив проти одвічних законів народної мудрости. Хто ж їх зберігав, був чесною людиною, вартою всякої пошани. У нашому побуті слід ще особливо пам'ятати, що родинним святом повинна бути теж і кожна неділя. При добрій волі можна так влаштувати обов'язки всіх членів родини, щоб спільно взяти участь у Святій Літургії та спільно спожити недільний обід. Це не лише тісніше зв'язує родину та єднає у спільних почуваннях, але і дає таке потрібне відпруження й підкріплення на наступний тиждень.

Конспект спортивної розваги для старшої групи. Тема: Ми веселі козачата

Мета: продовжувати розвивати фізичні якості дітей: силу, спритність, витривалість, швидкість, вчити самостійно демонструвати власні успіхи у естафетній діяльності, стрибках, бігу. За допомогою усної народної творчості закріпити знання дошкільнят про рідний край, про його історичне минуле. Виховувати любов до українського народу та його звичаїв. Формувати організованість і дружні стосунки.

Хід:

Діти один за одним заходять до зали під «Козацький марш», обходять коло.

Ведуча

14 Жовтня весь християнський світ святкує світле та радісне свято — Покрови Пресвятої Богородиці. Пресвята Богородиця вважалася покровителькою і заступницею славного війська козацького та всього українського люду. Саме тому в Україні свято отримало другу назву — Козацька Покрова і відзначається ще й як день українського козацтва.

Ось і наші діти сьогодні продемонструють, що вони славні нащадки козаків!

1. Дитина Вже настав чудовий день,

Повен сонця і пісень,
Показати хочем нині,
Як колись на Україні
Гарцювали козаки
Дуже вправні хлопчак

Музика. «Вилітає» хлопчик-Півень, «облітає» залу, «махає» крилами, зупиняється в центрі зали.

Ведуча Стій-но, стій, не поспішай,
Шуму й крику не здимай,
Звідки вже ти прилетів,
Що на святі захотів?

Півень Я – Півник, золотий гребінець,
Найкращий в курені співунець,
Як побачу ворогів згори, -
Знатимуть всі козаки!
Лиш гукну –ку-ку-рі-ку!
Вороги тікають за ріку!

Ведуча Ти пісню дзвінко заспівай,

Та славних хлопців закликай!

Півник (махає крилами) Ку-ку-рі-ку! Ку-ку-рі-ку! (Стає на місце)

Лунає український марш. Виїжджає Козак на «коні». Об'їжджає залу.

Козак Я- Козак завзятий, я – Козак моторний,
Привіз вам привітання від всього
козацького роду! Щоб хлопчики-козачки були
міцними, як дубки.

А дівчата-ластівки – як червоні ягідки!

Ведуча Добрий день Козаче, добрий день,
друзе,

Раді тебе ми бачити дуже!

- А скільки прислів'їв та приказок про
козаків ми знаємо!

1. Дитина. Козак небоїться ні хмари, ні грому.

Козацькому роду нема переводу

2. Дитина. Степ та воля – козацька доля.

Де козак, там і слава.

3. Дитина. Кінь для козака, що крила для
птаха! Хліб та вода – козацька їда

4. Дитина. Той не козак, що отаманом не хоче
бути!

- А зараз я пропоную вам **вікторину** «**Де козак
там і слава!**» (додаток 1)

Козак Нумо, юні козаченьки, коники сідлайте,

Та у жвавому таночку для нас закружляйте!

КОНИК-СТРИБУНЕЦЬ

(виконують хлопці на "кониках" поміж обручів)

Діти. Якого я роду, якого народу?

Я – син України з козацького роду!

І я українкою змалку зовуся,

І цим я пишаюся й щиро горджуся!

Всі ми – діти українські,

Хлопчики й дівчата,

Хоч ми ще не дуже сильні, та душа завзята!

Ведуча: Наші діти хочуть бути схожими на запорізьких козаків, тому що всі знають які вони хоробрі, мужні, сильні та спритні люди! Ось ми зараз перевіримо на спритність та увагу всіх діточок, чи зможуть вони бути справжніми козачатами?

1 естафета «Як козаки коней напували» Дві команди. Завдання – сісти верхи на «коня», добігти до «річки» (обруча) поміж «деревами» (кеглями), «напоїти коня» в «річці» і швидко повернутися назад.

2 естафета «Як козаки силою вихвалялися»

Перетягування канату. Рівна кількість учасників – 5-6. Канат перев'язано червоною стрічкою посередині. Починають перетягування за командою ведучої. Перемагає найсильніша команда. Грають в 2-3 заходи.

Ведуча: а дівчатонька, як квіти. В садку розквітають, своїх милих козаченьків з походу чекають. А ще наші дівчатка справжні господині!

Вареників та борщику наварять на усю родину!

ГРА "Варимо вареники", д/г «Зваримо борщ»
(додаток 10)

Ведуча: Молодці дівчатка, нагодували хлопців смачними варениками. Тепер і потанцювати можна. **Парний танок**

Ведуча: Та козаки вміли не тільки розважатися та міряться силою, а й помагали по господарству. Вони зараз нам покажуть, як вправно восени картоплю вибирали.

3 естафета «Як козаки картоплю вибирали»

Перший учасник команди біжить, тримаючи в руці картоплину, до «городу»- обруча, який покладений перед кожною командою на відстані 2,5 – 3 метри, «саджає» - кладе картоплю, повертається до команди, передає естафету. Наступний учасник біжить до «городу», «збирає врожай» - забирає картоплю і повертається до команди. Перемагає команда, яка першою «зібрала» урожай.

4 естафета «Як козаки через річку переправлялись». Кожна команда отримує 1 гімнастичний обруч. Перший учасник стоїть «на другому березі річки» - на відстані 3- 3,5 метра навпроти своєї команди в середині обруча. За сигналом біжить до команди, накидає обруч на наступного учасника і вони разом «переправляються»- біжать до міста переправи, де перший учасник залишає його, вертається за наступним, поки вся команда не «переправиться» на той «бік річки». Виграє та команда, яка найшвидше «переправилась»

Ведуча: Змагалися ви силою, долали перешкоди, кажу вам, що козацькому роду не має переводу! Нехай рідненькі вас хранять тепло батьківської оселі. Від бід усіх вас захистить любов до рідної землі!

- А чи ви готові добре дбати про неньку – Україну і шанувати свою Батьківщину? Усі діти встають. Козачата разом промовляють «присягу»: «Присягнемо край наш милий над усе любити. Народ рідний захищати. Та для нього жити» (дітям вручають медалі)

Ведуча: З давніх-давен в Україні після довгої служби ватажок щедро винагороджував своїх козаків за лицарські справи. Тож вручаю вам знак козацької звитяги - козацький прапор. Бережіть його, шануйте нашу Україну, бо ви – українці. Хай кожен з вас своїми добрими вчинками та справами доведе, що козацькому роду – нема переводу.

Підсумок. Козак: А я вам ще на згадку подарую бубликів в'язку! (Передає ведучій в'язку бубликів) Лунає музика, Козак «виїжджає» на коні.

Ведуча: Зичу вам здоров'я від водиці ключової, Багатства від землі святої, Щастя земного, неба голубого, хліба запашного! Щоб козацькому роду не було переводу! Під козацький марш залишають майданчик один за одним.

ВИСНОВКИ

Виховання дитини - процес багатогранний і надзвичайно складний, що вимагає від педагогів і батьків малюка неабиякого терпіння, майстерності, необхідних педагогічних навичок і такту. На сучасному етапі розвитку суспільства ми говоримо про необхідність гуманістичного підходу до процесу виховання дитини.

Упродовж віків людство намагалося осмислити, зрозуміти і передати майбутнім поколінням свій досвід, знання, уміння, формулюючи і втілюючи їх у стислих словесних формах. Цю невичерпну скарбницю людської мудрості називають історичною педагогічною спадщиною. Вона давня, як і рід людський, і сформувалася задовго до того, як педагогіка виділилася в окрему науку.

Щоб виховувати справжню людину, наша вітчизняна педагогіка повертається до високо-результативного, апробованого століттями педагогічного досвіту народу. Первинність культурно-історичних традицій народу, їх діалектична єдність із загальнолюдською культурою набирають чинності вихідного принципу при визначенні змісту освіти і виховної діяльності дитячого садка.

В останні роки складовою частиною дошкільного виховання стає народознавство. Метою цього предмета є ознайомлення дітей з багатствами культурно-господарської спадщини

українського народу, з народними традиціями і формування в них етнічної самосвідомості кращих якостей національного характеру, прагнення до відродження національної культури.

Виховні завдання народознавства мають на меті прищепити дітям насамперед любов до рідного краю, до землі своїх предків, до рідної мови, оселі, до Батьківщини, почуття гордості за свій народ, повагу до національної культури, національних звичаїв та оберегів.

Оцінюючи свою роботу, я зробила висновок, що завдяки народознавчій роботі діти отримують нові знання і вміння, які використовують далі у повсякденному житті. Аналізуючи роботу з батьками та анкетування з ними, я дійшла такої думки, що подібні заняття, ігри, розваги сприяють вихованню моральних якостей, підвищують інтелектуальний розвиток дітей, зміцнюють зв'язок з рідною Батьківщиною.

З цього можна зробити висновок, що без ознайомлення з народознавством, наші діти не знатимуть історію свого народу і не виростуть справжніми, гідними, самодостатніми громадянами своєї країни.

Отже, долучаючись до народознавства, діти поступово утверджуватимуться у думці, що кожен народ, у тому числі й український, має звичаї, які є спільними для всіх людей. Пізнаючи традиції, народну мудрість, народну творчість (пісні, казки, прислів'я, приказки, ігри, загадки тощо),

розширюючи уявлення про народні промисли (вишивка, петриківський розпис, яворівська іграшка), вони поступово отримують більш цілісне уявлення про втілену в художній і предметній творчості своєрідність українського народу.

Збіркою представлена апробована народознавчо – методична робота поглибленого спектру використання, де підібраний не лише теоретичний матеріал для ознайомлення педагогами, студентами та батьками, а й практична, літературна скарбниця.

Заняття описані в даній збірці мають різноплановий характер: тематичні, комплексні та інтегровані, тобто розв'язують завдання з різних розділів програми. Крім занять добірка містить цікаві розробки свят та розваг, широко представлена авторська робота з батьками, де задіяні не лише заклад, а й самі родини, які беруть активну участь у майстер – класах, батьківських вітальнях.

До літературної скарбнички, внесені історичні дані традицій, національних свят, обрядів та звичаїв, також елементи народного фольклору.

Народознавча робота в дошкільному віці має виховати у дитини почуття національної гідності, викликати інтерес до національної культури, прищепити любов та повагу до українських державних і народних символів, оберегів, звичаїв та традицій.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: Збірка друкованих праць студентського наукового об'єднання, - випуск – 2. Херсон – 2016р.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А.М.Богущ, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук.; –К.: Видавництво, 2012: – 26 с.
3. Богущ А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі: Навчальний посібник – 2-ге вид., перероблене і доповнене – К.: Вища шк., 2002р. – 407с.
4. Балущок В. Обряди ініціації українців та давніх слов'ян. Львів. Нью-Йорк. М. П. Коць. 1998. 216 с.
5. Борисенко В. К. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців. К.: Унісерв, 2000. 191 с.
6. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1993. 590 с.
7. Всеосвіта - Національна освітня платформа. [Електронний ресурс] <https://vseosvita.ua/>.
8. Звичаї, обряди, святкування-Автентична Україна.[Електронний ресурс] <https://authenticukraine.com.ua/>
9. Звичаї та обряди українського народу. Цикл різдвяних свят [Електронний ресурс] <https://ru.osvita.ua/>

10. Козацька літератка [Електронний ресурс] <https://Zounb.zp.ua/>
11. Лозинська Є.Ф. Українське народознавство дітям дошкільного віку: Метод. Посібник для дошкільних закладів – Львів: Оріяна – Нова, 2008р. – 208с.
12. Сахарова Т. Патріотичне виховання: Рек. список л-ри / Т.Сахарова // Шк. світ.– 2005.– № 3.– С. 18–19.
13. Скуратівський В.Т. Український народний календар. К.: Техніка, 2003. 384 с.
14. Пономаренко Л. Виховання громадянськості у дошкільнят /Л. Пономаренко/ Початк. шк.– 2001.– № 3.– С. 17–20.
15. Традиції та звичаї – скарб українського народу. [Електронний ресурс] <https://s2pu.com/>
16. Українські традиції (свята, обряди, звичаї). [Електронний ресурс] <https://mala.storinka.org/>
17. Українське народознавство: Навч. посібник / За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчива. – Львів: Фенікс 1994. – 608 с.
18. Ушинський К.Д. Проблеми розвитку народної освіти // Вибр. пед. твори: У 2 т.– Т. 2. – С. 101
19. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник – 2-ге вид., виправлене, доповнене. – Київ: Академвидав – 2006р.- 560с. (Альма-матер)
20. Хромлива - Щур Л. Українські народні звичаї в сучасному побуті – Львів: Фенікс 1990.

21. Шумада Наталя. Зерна народної мудрості.

<http://www.ukrlib.com/Biblioteka/NarodSkazheIakZa viazhe/ZernaNarMudrosti.html>.

22. Якубенко В. Від народознавства – до свідомого патріотизму //Дошкільне виховання. – 2002. – №8. – С. 12-13.

Вікторина «Де козак, там і слава!»

1. Закінчіть речення «Козацькому роду.....»

2. Що означає слово «Козак»?

(воїн, селянин, вільна людина)

3. Синами якої країни були козаки?

(Польщі, України, Росії)

4. На якому острові зародилася перша Січ?

(Зміїний, Хортиця, Тузла)

5. Як називали голову Козацького уряду?

(цар, гетьман, король)

**6. Найважливіша з ознак
влади гетьмана**

(корона, шабля, булава)

**7. Хто був відданим
товаришем кожного козака?**

(кінь, собака, кіт)

8. Як назвали давнє бойове мистецтво козаків?

(крате, самбо, бойовий гопак)

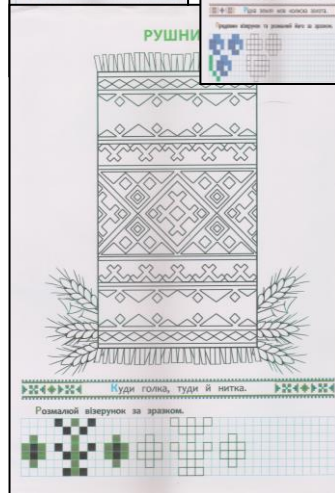
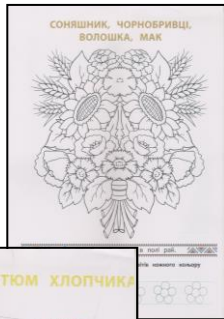
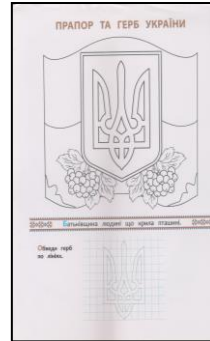
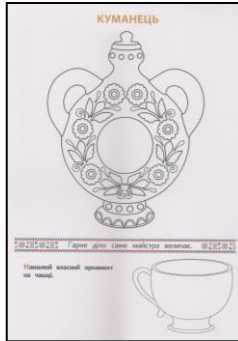
**9. Як називали юного січовика – зброєносія у
козаків? (слуга, помічник, учень)**

**10. Як називалася найвідоміша козацька
справа? (борщ, куліш, вареники)**

Козаки – мужчі лідери
захищали Україну. Вони
наказували сучасно вивчати
на спорті та ласку різної
смаку. Тому українці
виконали учнівської воллі е
включено складових
включено складових
промаки патріотів своїх
дурман.

Художньо – естетичні завдання

Народні перлинки та Мнемосмужки

Миколи (19 грудня)

Микола бородою трусить – дорогу стеле.

Після Миколи пшениця вкриє поле.

Варвара постелить, Сава погладить, а Микола стукне.

Варвара показує дорогу, Сава мости мосте, а Микола пригвозде.

Хвали зиму після Миколи.

Прикмети:

Як впаде великий іній, то буде гарним врожай хліба.

Якщо на Миколи мороз, то на добрий хліб та городину.

Різдво

Дми не дми- не до Різдва йде, а до Великодня.

Краще Різдво тріскуче, ніж пекуче.

Обійдеться на Різдво без свяченого, а на Великдень без куті.

Зелене Різдво – білий Великдень.

Який день Різдва, такий і на Петра.

Прикмети:

Зоряне небо – кури добре нестимуться і вродить горох.

Місячна ніч – урожай на баштани.

Ожеледь на деревах – защедрять горіхи й садовина.

Сніг іде – врожай на яблука.

Іній на деревах – на мокре літо і недорід зернових.

Чисте і зоряне небо – буде сухе й врожайне літо.

Василія, Новий рік (14 січня)

Василів вечір додає дня на курячу ніжку.

На новий рік прибуває дня на барана скік.

На новий рік погода – буде в полі урода.

Старий рік у ноги – Новий у пороги.

Прикмети:

Якщо під новий рік добрий сніг – сій гречку.

Який перший день у Новому році, таким буде і рік.

Багато пухнастого інею на деревах - до врожаю зернових і доброго медозбору.

На Громницю маєш зими половицю.

Стрітєння

Якщо на Стрітєння мороз буває, то ведмідь свою буду валяє.

Прислів'я:

Якщо на Стрітєння півень нап'ється води, то хлібороб набереється біди.

Як на Стрітєння капає з стріхи - не знайдеться з літа потіхи

Якщо на Стрітєння мороз буває, то ведмідь свою буду валяє.

Зимобор з відлигою – на ранню й теплу весну, зі снігом – на дощову й тривалу, коли хуга – весна буде пізня й холодна, якщо в цей день не видно сонця – чекай суворих морозів.

Великдень

Прийде тиждень вербовий – бери віз дубовий.

Прийшла Вербниця – назад зима вернеться.

Дороге яєчко до Великого дня.

На Великдень перший раз закує зозуля.

Де той у бога Великдень, а він уже з писанками та крашанками.

Обійдемося на Великдень без гречаної паски.

Трійця

До Святого Духа не кидай кожуха, а по Святим дусі в тім самім кожусі.

Трійця трьома святами багата: квітами, травами й рум'яним літом.

Івана Купала

- Якщо в день Івана Купала сильна роса, буде багатий врожай огірків.

- Якщо в ніч на Івана Купала в небі багато зірок, буде багато грибів.

- Якщо піде дощ, через 5 днів встановиться спекотна і суха погода, і буде вона залишатися такою до кінця літа.

Покрови (14 жовтня)

Хто лежить до Покрови, той продасть усі корови.

До Покрови думай про пащу корові.

Як по Покрові, то і по теплові.

Настали жнива – лежить баба нежива, прийшла Покрова – стала й баба здорова.

Яка погода на Покрову, такою буде і зима.

Якщо до цього дня не опаде листя з вишень – на теплу зиму, а опаде – на сувору.

Якщо в цей день сніг не покрив землю – не покриє в листопаді і в грудні.

Додаток 4

Дидактична гра

СИМВОЛИ НАШОЇ КРАЇНИ

Мета: закріпити в дітей знання про державні символи України; проводити патріотичне виховання через бесіду про державні та рослинні символи країни; розвивати пам'ять, мислення.

Обладнання: розрізані на 5–6 частин картки із зображенням герба, прапора (для ускладнення дати 2–3 зайві частини), калина, верба, хліб....

Хід гри.

Запропонувати дітям зібрати необхідне зображення. Гра може проходити у вигляді змагання, як в індивідуальній формі, так і за підгрупами. Команди або окремі діти не лише збирають відповідне зображення, а й розповідають про походження державних символів.

Герб міста

Мета: закріпити уявлення дітей про герб країни та герб рідного міста, уміння виділяти герб рідного міста серед інших; сприяти формуванню патріотичного світогляду на основі знайомства з гербом рідного міста; розвивати пам'ять, увагу, мислення.

Обладнання: ігрові поля для лото із зображенням герба та міста (Полтави, Києва, Харкова, Дніпра), пазли гербів (Полтави, Полтавщини, України)

Хід гри

Дітям пропонується розглянути герб міста та визначити, чим він відрізняється від гербів інших міст нашої країни.

Варіанти гри

1. Діти за шаблоном за допомогою зразка збирають із пазлів герб міста.
2. Діти збирають герб без допомоги зразка, з пам'яті.
3. Дітям пропонують зібрати герби інших міст.

КВІТИ У ВІНОЧКУ

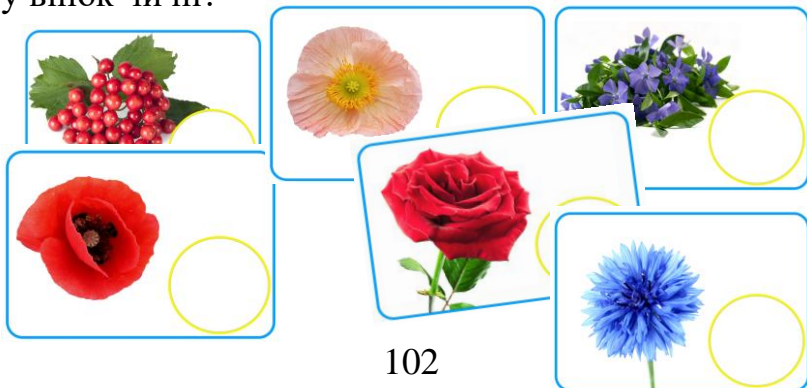
Мета: учити дітей упізнавати й називати квіти українського віночка (барвінок, чорнобривці, волошка, ромашка); розвивати мовлення, пам'ять, увагу; виховувати інтерес до національних символів, формувати патріотичний світогляд на основі активізації знань про особливості українських квітів-оберегів.

Обладнання: український віночок, квіти до віночків; 2–3 квітки, яких немає у віночках.

ХІД ГРИ:

Варіант 1. Вихователь пропонує дітям розглянути український віночок, назвати квіти, які вони пам'ятають. Вихователь показує квітку, а діти називають її. Далі вихователь називає кілька квіток неправильно, а діти повинні помітити помилку та виправити її.

Варіант 2. Вихователь пропонує поставити позначки біля картинки, чи влітають дану квітку у вінок чи ні?

Моя сім'я

Мета: учити дітей називати членів своєї сім'ї, їхні обов'язки в родині; виховувати любов та повагу до своєї сім'ї як основу формування патріотичного світогляду дитини.

Обладнання: ілюстрації з зображенням різних видів обов'язків які можуть виконувати діти у сім'ї (пилососити, складати іграшки тощо).

ХІД ГРИ:

Вихователь просить дітей назвати членів своєї родини і розповісти, хто чим займається, у кого які обов'язки в сім'ї.

Примітка: Гру бажано проводити за підгрупами або індивідуально. Якщо дитина зазнає труднощів, вихователь пропонує ілюстрації як основу для відповідей. Наприкінці гри вихователь підводить дітей до висновку: сім'я —це близькі та рідні люди, як люблять, поважають одне одного та допомагають одне одному.

Загадку відгадай, та світлину відшукай

Мета: продовжувати знайомити дітей із рідним містом, його визначними пам'ятками, історією; розвивати пам'ять, мовлення; виховувати патріотичні почуття на основі бесіди про рідне місто.

Обладнання: загадки про визначні місця рідного міста, картинки (світлини) — відгадки.

ХІД ГРИ: Вихователь загадує загадки про визначні місця, пам'ятки міста. Коли діти їх відгадують, виставляє картинки-відгадки.

1. Мов підкова у баского, білосніжного коня
Так збудована споруда де спочинок був Петра
Звідси краший краєвид, бо краса це сила
Зветься пам'ятка полтавська

В нас.... (Альтанка біла)

2. Місто наше бойове, міцне та завзяте
Бо на пам'ятці стоять воєнні гармати
Височіє там орел, стяг влади й держави
Як цей пам'ятник зовуть? (пам'ятник Слави)

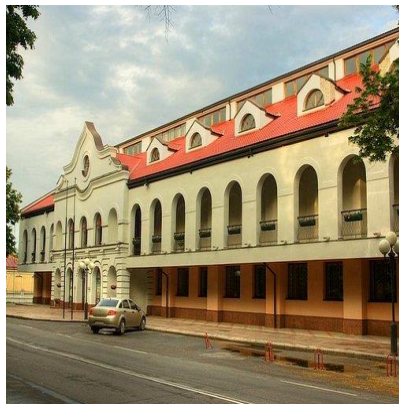
3. Наче з казки цей будинок в ньому зібрані скарби
Щоб про місто пам'ятали, в давнину як всі жили
Тут історію Полтави Зберегли для всіх людей
Ця будівля має назву... (Красзнавчий наш музей)

4. Ця людина в нас відома серед митців серед людей.

«Заповіт» усім знайомий крилатих віршів та ідей.

Перед музеєм у задумі про нас й щасливе майбуття

За Україну твори – думи, поет віддав своє життя.

Продовж прислів'я

Мета: продовжувати знайомити дітей з усною народною творчістю (прислів'ями); розвивати пам'ять, мовленнєві здібності; виховувати патріотичні почуття через активізацію інтересу до народної мудрості, української культури.

ХІД ГРИ:

Вихователь починає прислів'я, діти їх продовжують. Значення 2–3-х прислів'їв можна обговорити.

Пташка красна пір'ям, ... (а людина — справами).

Яка пшениця, ... (така й паляниця).

Книга вчить, ... (як на світі жить).

Навчай інших — ... (і сам навчишся).

Хто хоче збирати — ... (мусить добре засівати).

Як посієш, ... (так і пожнеш).

Хліб усьому... (голова).

Вік живи — ... (вік учись).

У доброго хазяїна й соломинка ... (не пропаде).

Наварю я борщик

Мета: продовжувати вчити дітей називати український посуд (горщик, миска, ложка), вибирати потрібні овочі для української страви — борщу; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати доброзичливе ставлення до української кухні; здійснювати патріотичне виховання через бесіду про особливості української кухні.

Обладнання: посуд (горщик, ложка, миска, макітра, глечик), муляжі різних овочів або предметні картинки.

ХІД ГРИ:

Вихователь пропонує дітям зварити для ляльок смачну українську страву — борщ. Діти називають посуд, необхідний для приготування борщу (обирають серед представлених зразків українського посуду). Потім, працюючи в групах, обирають овочі, необхідні для приготування борщу, та складають їх у горщик.

ОДЯГНИ ЛЯЛЬКУ

Мета: закріплювати з дітьми назви предметів українського національного одягу. Формувати вміння класифікувати чоловічий та жіночий національний одяг. Розвивати уважність та зосередженість. Виховувати повагу та інтерес до національних традицій.

Великодні ігри для дітей

Мета: виховувати інтерес до українських народних ігор, звичаїв та традицій, розвивати увагу, пам'ять, логічне мислення, окомір.

В котка

З похилого місця з перепонами котять яйця одне за одним, намагаючись котити так, щоб потрапити своєю крашанкою в крашанку партнера. Правила: хто більше попадає, той більше виграє.

Навбитки

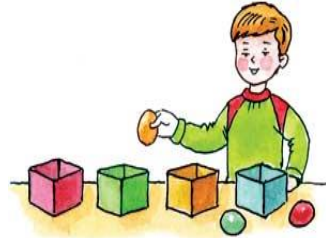
Одна дитина тримає в руці крашанку носиком догори, а друга б'є по ній своєю крашанкою. Потім друга дитина б'є своєю крашанкою протилежним кінцем по крашанці першої дитини. Чия крашанка розіб'ється з обох боків той програє.

Він віддає свою крашанку тому, хто виграв.

Хованки

Кладуть кілька шапок, або коробок, під одну з них кладуть яйце. Хто відгадає під якою шапкою лежить яйце, той виграв.

Дістань яйце

Кладуть яйце на землю. У десяти кроках від нього стоїть дитина, їй перев'язують хусткою очі. Дитина йде в напрямку яйця. Коли їй розв'язують очі, вона повинна дотягнутися до яйця рукою. Якщо дотягнулася, то виграла, якщо ні, то гру продовжує інша дитина.

В кидка

Вихователь кладе дві крашанки на такій відстані, щоб між ними не могло прокотитися яйце, дитина на відстані 1 метра кидає свою крашанку. Якщо вона попадає в обидві крашанки одночасно, то вона виграла, а якщо лише в одну або жодну, то програла.

Розкрути

Дві дитини розкручують свої крашанки на траві (підлозі). Чия крашанка довше крутиться, той виграє і забирає обидві крашанки.

Міньки наосліп

Дитина бере писанку в одну руку, а крашанку в другу і ховає руки за спину. Звертається до другої: «Відгадай, в якій руці писанка, а в якій – крашанка». Хто вгадав, забирає яєчка, а як не відгадав – свої.

Дидактична гра «Свята цілий рік на Україні»

Мета: розширити та конкретизувати знання дітей про народні свята, традиції та обряди українського народу протягом року. Збагатити словник фольклорним матеріалом. Формувати життєву компетентність. Сприяти розвитку національної свідомості. Виховувати повагу до культурної спадщини народу.

Матеріал: великі планшети з фоновим зображенням, набори маленьких карток з символами, що відображають зміст народного свята .

Хід: Діти отримують великі планшети і змішані маленькі картки. Завдання: підібрати тільки ті картки, які розкривають зміст даного свята і створити композицію на великому планшеті. Хто першим створить композицію, розповідає про свято.

Додаток 15

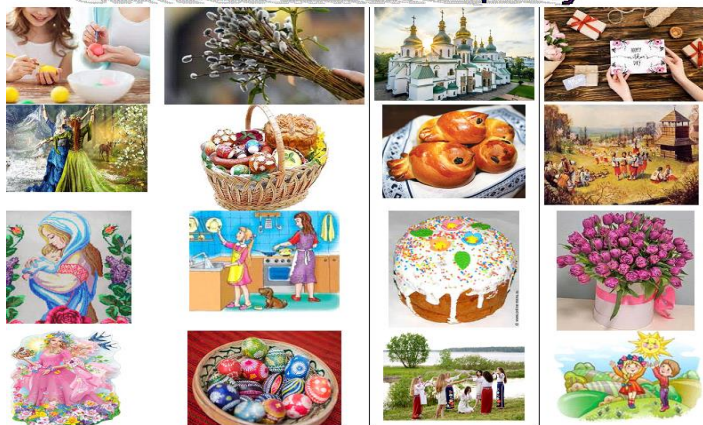
Мнемотаблиці

Свята осіннього циклу

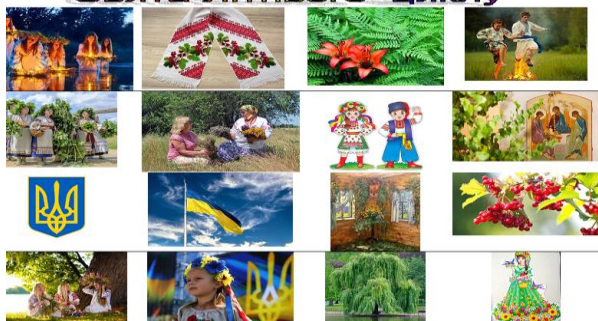
Свята Весняного циклу

Свята Зимового циклу

Свята Літнього циклу

РОБОТА З БАТЬКАМИ

Анкета для батьків

«Сімейні традиції у вашій родині»

*Шановні батьки! У кожній сім'ї є певні **традиції**. Хороші чи погані, свідомо і цілеспрямовано створені або сформовані самі по собі. Відомо що **сімейні традиції** мають дуже велике значення для виховання і розвитку дитини. Для того щоб визначити, яку увагу приділяється **сімейним традиціям** у вашій родині просимо відповісти на такі питання.*

1. Чи знаєте ви про походження вашого прізвища?
2. Чи зберігаєте ви у вашій родині фотографії? Чи є сімейний альбом?
3. Як ви вважаєте, чи повинні бути в сім'ї свої традиції?
4. Які сімейні традиції Ви дотримуєтесь?(дні народження членів сім'ї; Дні поминання покійних; колективні відвідування кінотеатрів, театрів, музеїв та ін.)
5. Чи відзначаєте такі свята як: День матері, День міста, День Незалежності, день козацтва?
6. Чи проводяться у вашій родині релігійні обряди (відвідування храму, пости, релігійні свята та ін.)?
7. Чи відзначаєте релігійні свята: Різдво Христове, Водохреща, Івана Купала, Зелені свята,

Покрови, Великдень, Стрітєння ? Чи завжди так було в родині?

8. Як відзначається в родині Новий рік, ? Чи є традиції, пов'язані з підготовкою до свята, самим святкуванням?

9. Де і коли сім'я збирається разом?

10. Чи прийняті спільні обіди, вечери?

11. Які події в житті дитини святкуються у вашій родині?

12. Як ви відзначаєте дні народження? Чи є відмінності в святкуванні днів народження дитини і дорослого члена сім'ї?

13. Чи відзначаєте іменини, дні ангела членів сім'ї?

14. Які свята Ви вважаєте сімейними? Які з них найулюбленіші, чому?

15. Яка праця об'єднує вашу сім'ю?

16. Ваші пропозиції педагогічному колективу дошкільного навчального закладу

Дякуємо, за співпрацю !

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ!

СІМЕЙНІ ТРАДИЦІЇ

Сімейні традиції - це мама, щовечора розповідає дітям казку на ніч, це тато, який перетворюється в Діда Мороза потайки на сходах, і мільйон дрібниць, які є тільки у вашій **сім'ї** і які залишаються з вами солодкими **спогадами про дитинство**.

1. **Сімейні трапези** (*Обіди, вечери, запах пирогів по неділях*) - Чудово **традиція** збиратися всім разом за одним столом для спілкування.

2. Спільне дозвілля (ігри, відпочинок на природі, відпускні поїздки, подорожі, недільні поїздки, перегляд телевізора, спільна праця).

3. **Сімейні свята** дні народження, загальнонародні свята: Новий рік, Різдво, Великдень, Івана Купала та ін). У кожній **сім'ї абсолютно** свої особливі **традиції святкування сімейних свят**.

4. **Сімейний альбом**. Той рід сильний, хто предків своїх пам'ятає і береже. Буде дуже добре, якщо ви в **сім'ї** почнете збирати історію свого роду, складати родовід. Це буде своєрідний місток між поколіннями

5. Казка на ніч, **сімейні читання**, Коли читають не тільки **батьки**, А й старші діти, бабусі, дідусі -

це прекрасна можливість з користю для справи провести вечір в колі **сім'ї**, Відпочити, поспілкуватися і залишити в пам'яті дитини незабутні враження про ці вечори.

7. Повсякденні **традиції** (Ритуал зустрічі і проведів, дбайливе **ставлення один до одного**, Вміння рахуватися з бажанням кожного).

Традиція повинна бути приємна і приносити задоволення всім членам **сім'ї**. **Традиція** повинна виконуватися регулярно, а не від випадку до випадку. **Традиція** повинна бути природною, не потрібно надуманих і пафосних ритуалів, простенько, але зі смаком, формуйте **традицію з любов'ю**, для блага, а не для встановлення жорстоких **виховних рамок**.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ!

«Що можна зробити, щоб св'ято запам'яталося вашій дитині?»

1. Можна з дитиною приготувати запрошення (зробити аплікацію, намалювати, можна приготувати запрошення у віршованій формі (Вірші придумати самим).
2. Продумати, як прикрасити кімнату (Це створить святковий настрій).
3. Продумати сценарій дня народження: а) це може бути ляльковий спектакль (декорації і ляльки, готувати разом з дитиною, в антрактах діти йдуть в «Буфет» - сідають за стіл; б) ігри, хованки, хороводи; в) зрізання іграшок з закритими очима; г) безпрограшна лотерея; д) гра «Шукай подарунок»
4. Можна з дитиною намалювати і повісити святкову газету. У центрі якої - іменинник, а навколо залишити місце для побажань.
5. Прикрасять свято і сюрпризи, і казкові персонажі, костюми в які можуть вбратися дорослі .
6. Ось ще одна з ідей, для сімейних традицій - смішні ковпачки на день народження. Така шапочка робиться або купується один раз на перший день народження дитини і потім «Носиться» все життя. Вони зберігаються в комоді від свята до свята і є «Офіційними» нарядами для всіх днів народжень.

Тест «Українські народні свята»

1. Яку назву має система історично обумовлених дат, подій, народних свят, інших урочистостей, які відзначаються протягом року в певній послідовності? (звичаї, ритуали, **народний календар**)

2. Як називаються досвід, звичаї, погляди, смаки, норми поведінки, що склалися історично і передаються з покоління в покоління? (правила, посилення, **традиції**)

3. Яке свято входить до осінньої календарної обрядовості українців?

(Святвечір, Меланка, **Покрова**)

4. Яку назву мають ритуальні пісні, якими намагалися вплинути на швидку появу тепла, птахів, дощу? (колядки, щедрівки, **веснянки**)

5. Оберіть народні свята весняного циклу.

(**Паска**, Благовіщення, Водохреща, Покрова, Трійця, Стрітіння)

6. Який місяць року має народну назву «весільник»? (вересень, липень, **жовтень**)

7. Що на знак згоди на сватанні дівчина подавала сватам і молодому?

(**рушник і хустку**, хліб і сорочку, пояс і гарбуза)

8. Одне з найбільших літніх свят не тільки в Україні, а й у багатьох європейських народів.

(Івана купала)

9. Скільки страв повинна приготувати господиня на Свят вечір?

10. Поставте у хронологічній послідовності народні свята: Івана Купала, Стрітєння, Трійця, Різдво, Водохреща, Паска.

11. Поставте у відповідність пору року і народне свято: (Літо, осінь, весна, зима, Купала, Великдень, Різдво, Покрова)

10. Скільки кутів має різв'яна християнська зірка? (вісім)

КРОСВОРД

				1	Р	І	3	Д	В	О							
				2	М	И	И	К	О	Л	А	Й					
						3	М	Е	Л	А	Н	К	А				
				4	П	О	О	Д	У	Ш	К	У					
						5	В	А	С	И	Л	Я					
6	В	Е	Ч	О	Р	Н	И	Ц	І								
							7	С	В	Я	Т	В	Е	Ч	І	Р	
						8	Н	О	В	И	Й						
						9	К	О	Л	Я	Д	К	А				
						10	К	У	Т	Я							
		11	Я	Л	И	Н	К	А									

Кожен народ має свої традиції, звичаї, свята. Їх треба знати і шанувати. Кросворд допоможе вам згадати назви українських свят та деякі традиції

їх святкування. А потім розповісти про святкові традиції в вашій родині, а також дізнатися, що чекають і дуже люблять всі діти.

1. Це свято починалися Святим вечором. У будинку повинна була панувати чистота, атмосфера достатку і щастя. У красний кут поміщали прикрашений сніп “Дідух” і “кубельце” - гніздо з пахучого сіна, в яке ставили горщик з обрядовою кутею (**Різдво**)

2. День добродія святого. День заступника людського. Всіх дітей він покровитель, І заступник, і святитель. (**Миколай**)

3. Яке різдвяне свято назване на честь «безтолкової» дівчини, яка «б’є посуд, миє піч водою, лавки підмазує глиною»? (**Меланка**)

4. А в ніч на 19 грудня до кожної дитинки приходять Святий Миколай і кладе подарунок під.....(**подушку**)

5. 14 січня люди святкують Новий рік за старим стилем, а віряни вшановують пам’ять святителя..... (**Василя**)

6. Як називалися сходини, на які із задоволенням збиралися дівчата та хлопці, щоб більше пізнати одне одного і, як наслідок, одружитися? (**вечорниці**)

7. Зоря у небі засіяла, Ніч свята на землю спала. Ангел ледь торкнув за плечі: «Друже, настає...» (**Святвечір**)

8. З завірюхами й снігами, З подарунками й піснями,

Серед віхол і завій Їде в гості рік... **(новий)**.

9. В день народження Христа лине пісня неспроста:

Людам всім на добру згадку, веться пісня ця – ...
(колядка)

10. Традиційна ритуальна страва новорічно-різдвяного циклу? **(кутя)**

11. Святковий символ сьогодення на Новий рік?
(ялинка)

Практичні поради батькам щодо ознайомлення дітей з історією

1. Зібрати домашню бібліотеку за такими розділами: «Україна як Держава», «Цікавинки України», «Свята українського народу», «Родинні традиції», «Народні промисли», «Усна народна творчість», «Дитячий фольклор», «Полтава історична»

2. Організувати сімейні екскурсії до краєзнавчого музею, рідною вулицею, мікрорайоном, містом, до інших міст, звертаючи увагу на історично – визначні місця.

3. Дослідити власний родовід, створити родинне дерево.

4. Розповідати дітям про своє минуле, нинішнє, майбутнє, залучати до цього близьких родичів.

5. Залучати дітей до приготування народних, святкових, обрядових страв.

6. Відвідувати і брати участь у фольклорно – театралізованих дійствах, українських святах, які відбуваються в дитячому закладі, на день міста 23 вересня.

7. Брати участь всією сім'єю у різних добродійних акціях, таких як: прибирання та озеленіння дворів, парків, скверів; виготовлення і вивішування годівничок для

птахів, шпаківень; збирання одягу, іграшок для дітей – сиріт; виготовлення сувенірів, оберегів, вітальних листівок для воїнів української армії та з нагоди Дня незалежності України, Дня захисника України.

8. Оформити вдома куточок для фотовиставок.

Як розповісти дітям про Різдво Христове

Щось сталося у світі - так Б.Пастернак сказав про Різдво Христове. З окремого людського життя почалася нова ера в історії людства.

Але в наші часи з багатьох

причин- і світоглядним, і заплутано-календарними - світло Різдвяної зірки був затінений плюшевою шубою і ватяною бородою Діда Мороза, китайськими гороскопами і канонадой новорічних петард.

І наші діти на запитання: «Який зараз рік від Різдва Христового?» бадьоро відповідають «Рік Коня!» А побачивши випадково вертепне дійство, з жадібністю запитують нас: «Що це? А чому ти мені ніколи про це не розповідала?» Не розповідала, бо в глибині душі мама й сама часом не знає, як розповісти дитині про Диво, що сталося понад дві тисячі років тому.

Для того, щоб події тих далеких років постали перед вами сьогодні, для початку знайдіть разом з дитиною древню Палестину на карті.

Розкажіть, який одяг носили, які будували будинки, на яких судах плавали по морю і які будували театри в містах величезної Римської імперії.

Великодні посиденьки з батьками.

Мета: Поглибити знання дітей і їх батьків про народне свято «Великдень». Розповісти про давні традиції проведення свята. Виховувати любов і повагу до українських народних традицій. Створити позитивні емоції у дітей і дорослих.

Хід: 1. Повідомлення теми. Сьогодні ми з вами поговоримо про свято яке включало народні

гуляння: хороводи, катання на гойдалках, обливання водою. Улюбленою розвагою були передзвони. До свята фарбують яйця та печуть паски.

Христос воскрес! Радіють люди,
Піднявся він у небеса!

Сьогодні дзвони чути всюди.

Це свято – просто чудеса! (Великдень)

2. Інформація до відома про свято.

Одне з головних, якщо не найголовніше, свято всього православ'я – це Великдень (або Пасха). Ці назви є стилістичними синонімами в розумінні назви релігійного свята Воскресіння Христового. Слово "Пасха" церковнокнижне, а слово "паска" – просто розмовний синонім до церковного "Пасха." І, крім того, означає обов'язкову великодню здобу, що господині випікають і святять у церкві. Проте основна назва свята Воскресіння – Великдень.

Великодню передує Великий піст. Наші предки дуже сумлінно дотримувалися приписів посту: протягом цього часу не їли (особливо по п'ятницях) ні м'ясних, ні молочних страв.

За тиждень до Великодня святкують Вербну неділю.

Тиждень перед Великоднем називають Великим або Страсним, оскільки на цей час припадали страсті (муки) Христові. Найважливіші дні цього тижня починаються з четверга. До цього дня все господарство і хата мають бути прибрані, чисті, тому цей четвер називають Чистим або

Страсним. Велика п'ятниця — день смерті Ісуса Христа,— передсвятковий день. Ніхто вже не виконує тяжкої роботи, хіба що господині готують страви для освячення. А в Світлу неділю після Воскресної утрени освячують страви: великодню здобу — паски, яйця, сир, м'ясо, а також писанки.

3. Обмін досвідом «Наші родинні Великодні традиції». Великдень, як і Різдво,— родинне свято. Тому на цей день намагалися зібрати всю родину, де б хто не був. А як у ваших родинях святкують це свято? (виступи батьків)

4. Майстер – клас: «Найкраща писанка»

Писанку треба шанувати

"Івасик із Гусеням зібралися писанки розписувати, адже ж ось-ось — Великдень. Наготували писачки, віск, фарби, яйця, всілякі писанкарські інструменти. А Карлсон усе ходив за ними слідком і думав: до чого ж це вони готуються, що вони збираються робити? А може, вони ладнаються приготувати великий, красивий, кольоровий торт, адже ж фарби нібито харчові?.. Так ходив-ходив Карлсон, чого тільки не передумав, а спитати соромився. Але ж хіба не можна найкращому в світі Карлсонові запитати про те, чого він не знає? І Карлсон наважився..." (Оляна Рута)

- Ось і ми з вами зараз спробуємо розписати писанки, як колись на Полтащині.

5.Практичне управління батьків у виконанні веснянки. Дівчатка ведуть «кривий

танець» і проводять гру з віночком «Відгадай, хто я». Закінчивши співати українську народну пісню «Ми кривого танцю йдемо», дівчатка стають у колону й передають віночок назад з рук у руки. Перша дівчинка запитує: «У кого мій віночок?» Та дівчинка, яка тримає віночок, відповідає: «У мене». Ведуча називає ім'я дівчинки, у якої опинився віночок. Якщо вгадує, тоді дівчинка з віночком стає першою, а ведуча — другою. Якщо відповідь була неправильна, ведуча стає останньою, а дівчинка з віночком — першою у колоні.

6. Перегляд дитячих Великодніх ігор з крашанками.

Великдень – одне з найголовніших церковних свят у році. Діти люблять цікаві великодні традиції та щороку із нетерпінням чекають на

свято. Чого тільки варте розфарбовування писанок, а також бої крашанками. До Вашої уваги Великодні ігри наших дітей «В котка», «Дістань крашанку», «Навбитки».

7. Конкурс – дегустація «Кращий рецепт Паски» батьків разом з дітьми за чашкою трав'яного чаю.